

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความเข้าใจของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการเด็กวัยอนุบาล ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 8 หัวข้อ ดังนี้

1. การปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการเด็กวัยอนุบาล
  - 1.1 ความหมายของการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการเด็กวัยอนุบาล
  - 1.2 ความเป็นมาและความสำคัญ
  - 1.3 ความเข้าใจสำหรับการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการเด็กวัยอนุบาล
2. พัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล
  - 2.1 หลักการของพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก
  - 2.2 วิธีคิดและการเรียนรู้ของเด็ก
  - 2.3 พัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กวัยอนุบาล
3. การดูแลที่เหมาะสมสำหรับเด็กวัยอนุบาลในช่วงอายุต่าง ๆ
4. แนวทางในการปฏิบัติที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมกับพัฒนาการเด็กวัยอนุบาล
  - 4.1 การปฏิบัติที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมกับพัฒนาการเด็กวัยอนุบาล
  - 4.2 การปฏิบัติที่เหมาะสมพัฒนาการเด็กวัยอนุบาลโดยทั่วไป
  - 4.3 การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมกับพัฒนาการเด็กวัยอนุบาลโดยทั่วไป
  - 4.4 แผนผังความต่อเนื่องของการเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ
  - 4.5 แนวทางสำหรับการจัดสื่ออุปกรณ์และพื้นที่ที่เหมาะสม
5. นโยบายที่จำเป็นสำหรับการประสบความสำเร็จของการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ
6. แนวทางในการป้องกันเด็กจากการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมกับพัฒนาการ
7. หน่วยงานที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กวัยอนุบาลในประเทศไทย
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 8.1 งานวิจัยในต่างประเทศ
  - 8.2 งานวิจัยในประเทศ

การปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการเด็กวัยอนุบาล

เด็กวัยอนุบาลเป็นวัยที่มีความสำคัญในการสร้างพื้นฐานของชีวิตที่ดีในอนาคต งานวิจัยในสาขาต่าง ๆ เช่น จิตวิทยาพัฒนาการ มนุษยวิทยาทางวัฒนธรรม การศึกษาปฐมวัยและงานวิจัยพื้นฐานทางสมองต่าง ๆ ทำให้เกิดการขยายองค์ความรู้ที่ก้าวหน้ามากขึ้นเกี่ยวกับเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกิดแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการของสมาคมการศึกษาปฐมวัยแห่งชาติสหรัฐอเมริกา (National Association for the Education Of young Children: NAEYC) ที่ได้สร้างการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในการจัดการศึกษาให้แก่เด็ก (Novick, 1996)

ความหมายของการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการเด็กวัยอนุบาล.

สมาคมการศึกษาปฐมวัยแห่งชาติสหรัฐอเมริกา (National Association for the Education Of Young Children: NAEYC, 1997; Bredekamp and Copple, 1997) นิยามว่า การปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (Developmentally Appropriate Practice:DAP) เป็นผลมาจากกระบวนการในการตัดสินใจของนักการศึกษาปฐมวัยเกี่ยวกับสวัสดิภาพและการศึกษาของเด็กที่มีพื้นฐานจากข้อมูลความรู้ที่สำคัญอย่างน้อยที่สุด 3 ประการ คือ

1. ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก เป็นความรู้เกี่ยวกับลักษณะของมนุษย์ที่มีความสัมพันธ์กับอายุโดยสามารถคาดการณ์ได้ภายในช่วงอายุหนึ่งเกี่ยวกับกิจกรรม สื่ออุปกรณ์ หรือ ประสบการณ์ ที่ปลอดภัย มีผลดีต่อสุขภาพ น่าสนใจ ประสบความสำเร็จได้ และมีความท้าทายต่อเด็ก

2. ความรู้เกี่ยวกับจุดแข็ง ความสนใจและความต้องการของเด็กแต่ละคนภายในกลุ่มเพื่อประยุกต์ใช้และตอบสนองต่อความแตกต่างรายบุคคล

3. ความรู้เกี่ยวกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่เพื่อทำให้มั่นใจว่าประสบการณ์ในการเรียนรู้มีความหมาย มีความเกี่ยวข้องและเคารพต่อการมีส่วนร่วมของเด็กและครอบครัว

เครือข่ายการศึกษาปฐมวัย (Early Childhood Network, 1997) กล่าวว่า การปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ เป็นการจัดสิ่งแวดล้อมและการให้เนื้อหา สื่ออุปกรณ์ กิจกรรม และวิธีการที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของเด็ก และความพร้อมของแต่ละคน ความเหมาะสมที่จะต้องพิจารณา ได้แก่

1. ความเหมาะสมกับอายุ (Age appropriateness) หมายถึง ลำดับขั้นในการเจริญเติบโตและการเปลี่ยนแปลงของเด็กที่เกิดขึ้นระหว่าง 9 ปีแรกของชีวิต ที่สามารถทำนายได้ จากงานวิจัยทางพัฒนาการมนุษย์ การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เกิดขึ้นกับพัฒนาการทุกด้าน เป็นอายุทางพัฒนาการของเด็กคนหนึ่ง ๆ ที่อาจมีช่วงกว้างของพัฒนาการเช่นเดียวกับเด็กคนอื่น ๆ ภายในกลุ่มอายุเดียวกัน แต่อาจต่างกันก็ได้เนื่องจากอัตราการเจริญเติบโตของแต่ละคน รูปแบบของพัฒนาการหรือความแตกต่างรายบุคคลอื่น ๆ ตัวอย่างเช่น ช่วงอายุทางพัฒนาการอยู่ในช่วง 2 ปี ของอายุจริงเด็กชายอาจมีวุฒิภาวะน้อยกว่าเด็กผู้หญิงมากถึง 6 เดือน และเป็นปกติสำหรับเด็กที่มีระดับพัฒนาการที่แตกต่างและหลากหลายในพัฒนาการทุก ๆ ด้าน

2. ความเหมาะสมกับแต่ละบุคคล (Individual appropriateness) เด็กแต่ละคนมีรูปแบบและอัตราการเจริญเติบโตเฉพาะตน ทั้งในด้านบุคลิกภาพ รูปแบบการเรียนรู้ ภูมิหลังทางครอบครัว และประสบการณ์ในอดีต ความแตกต่างรายบุคคลเหล่านี้ควรสะท้อนในความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่และมีการปฏิสัมพันธ์ในหลักสูตรของเด็ก การเรียนรู้ในเด็กเล็ก ๆ เป็นผลจากการปฏิสัมพันธ์โดยตรงที่เกิดขึ้นระหว่างเด็กกับสิ่งแวดล้อม สื่ออุปกรณ์ ความคิด และบุคคลที่เด็กเกี่ยวข้อง ประสบการณ์ต่าง ๆ ควรเหมาะสมกับความสามารถที่พัฒนาและเกิดขึ้นของเด็ก โดยสร้างความท้าทายสำหรับการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องและมีการขยายความสนใจ

3. ความเหมาะสมกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม (Cultural and social context appropriateness) เด็ก ๆ ไม่ได้เจริญเติบโตในห้องเรียนเล็ก ๆ ที่แยกต่างหากแต่เติบโตภายในบริบทของครอบครัว เพื่อนบ้าน และชุมชน เป็นสิ่งสำคัญมากที่ผู้ใหญ่ทำงานกับเด็ก บริบททางสังคมและวัฒนธรรมซึ่งเด็กอาศัยอยู่เพื่อมั่นใจว่า ประสบการณ์การเรียนรู้มีความหมายสัมพันธ์ และเคารพต่อการมีส่วนร่วมของเด็กและครอบครัว

วนาถ รัตกุลไทย (2540) กล่าวถึง การปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการว่าหมายถึงวิถีทางในการพัฒนาเด็กวัยแรกเกิด - 8 ปี ที่ยึดหลักการพัฒนาเด็กครบทุกพัฒนาการเป็นองค์รวม บนพื้นฐานขององค์ความรู้ 3 ประการ คือ 1) พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก 2) ความต้องการ ความสนใจ และการตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล 3) บริบททางสังคมวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการพัฒนาเด็กปฐมวัยซึ่งครอบคลุมเด็กทุกประเภทในทุกสถานประกอบการและสถานศึกษาทุกสังกัด ได้ดำเนินการไปอย่างมีหลักการและมีการปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักวิชาการและเหมาะสมกับทุกบริบทของสังคมที่แวดล้อมเด็ก

จากความหมายของการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการที่นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ไว้ สรุปได้ว่าการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ หมายถึง การจัดการศึกษาหรือการพัฒนา

ความเป็นมาและความสำคัญ

สมาคมปฐมวัยแห่งชาติของประเทศสหรัฐอเมริกา (NAEYC) ได้กำหนดนิยามของ การปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการขึ้นเมื่อปีคริสต์ศักราช 1986 จากการพัฒนากระบวนการรับรอง มาตรฐานทางการศึกษา และได้เกิดการตีความที่แตกต่างกัน ในปีคริสต์ศักราช 1987 จึงได้จัด พิมพ์หนังสือที่ขยายความและเพิ่มเติมเนื้อหาให้มีลักษณะเฉพาะกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก แรกเกิดถึงแปดปีขึ้นไป ทั้งในด้านกาปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการและการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม กับพัฒนาการ (Bredenkamp, 1987) จากการสังเคราะห์ทฤษฎีและแนวคิดทางการศึกษาปฐมวัย และศาสตร์สาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องในการพัฒนาเด็กต่อสาธารณชน เนื่องจากในขณะนั้นทางประเทศสหรัฐอเมริกาเกิดปัญหาการเร่งรัดทางวิชาการกับเด็กปฐมวัย มีการสอนที่เน้นการท่องจำและสอนทั้งชั้นเรียนตลอดเวลา ละเลยการเล่นที่เป็นหัวใจสำคัญของการ เรียนรู้ที่อาจก่อให้เกิดผลเสียและอันตรายแก่เด็กได้ หนังสือนี้ได้ตีพิมพ์และเผยแพร่ไปจนเป็น ที่รู้จักกันทั่วโลกในวงการการศึกษาปฐมวัย และเกิดการอภิปราย วิเคราะห์ วิจัยมากมาย โดยเฉพาะการนำไปสู่การปฏิบัติ (วรนาท ภัทลกุลไทย, 2540) ในปีคริสต์ศักราช 1997 จึงได้มีการ จัดทำหนังสือแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการในการจัดการศึกษาปฐมวัย ฉบับ ปรับปรุง (Bredenkamp and Copple, 1997) จากข้อมูลทางการวิจัยและการอภิปราย วิเคราะห์ วิจัยจากนักการศึกษาปฐมวัยที่เกิดขึ้นอย่างเป็นทางการ และมีการทบทวนข้อมูลความรู้ ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลา 10 ปี (Gestwicki, 1999)

แนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ ทำให้เกิดการเพิ่มประสบการณ์ทางการ ศึกษาที่มีคุณค่าต่อเด็กโดยการเชื่อมโยงความรู้ทางพัฒนาการเด็กสู่การปฏิบัติทางการศึกษา ปฐมวัย ส่งเสริมการมีมาตรฐานในวิชาชีพและความชัดเจนในสาขาการศึกษาปฐมวัยที่สามารถ ใช้ในการสนับสนุนเป้าหมายและนโยบายทางการศึกษาและสังคมได้ (Johnson & Johnson, 1992; Novick 1996) โดยเฉพาะการตระหนักว่า เป้าหมายในการจัดการศึกษาสามารถสร้าง สรรค์ได้แตกต่างกัน แต่การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพย่อมมีคุณลักษณะพื้นฐานร่วมกัน คือ ความ ปลอดภัยและการจัดสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ทั้งทางร่างกาย สังคม อารมณ์ สุนทรียภาพ สติปัญญาและภาษาของเด็กแต่ละคนและการคำนึงถึงความต้องการของครอบครัว ด้วย (NAEYC 1996; Bredenkamp and Copple, 1997)

ความเข้าใจสำหรับการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ

การเข้าใจธรรมชาติของพัฒนาการและการเรียนรู้ระหว่างช่วงปฐมวัยทำให้เกิดแนวทางในการปฏิบัติของนักการศึกษาปฐมวัย การปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการต้องการครูที่สามารถบูรณาการพื้นฐานความรู้ของตนเอง โดยที่ครูต้องทราบข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก และสามารถนำความรู้เกี่ยวกับวิธีสอน เนื้อหาสาระของหลักสูตร วิธีการประเมิน และมีวิธีการในการประยุกต์หลักสูตรและการสอนให้สอดคล้องกับจุดแข็ง ความต้องการและความสนใจของเด็กเป็นรายบุคคล นอกจากนี้ครูจะต้องทราบคุณลักษณะเฉพาะของเด็กและครอบครัว รวมถึงการรอบรู้เกี่ยวกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมเป็นอย่างดี (Bredkamp and Copple, 1997)

Kate (1995; Bredkamp and Copple, 1997) กล่าวว่า ความเข้าใจพัฒนาการเด็ก ทำให้ผู้ทำงานกับเด็กมีความเข้าใจได้อย่างลึกซึ้งในด้านพฤติกรรมและช่วยขยายความรู้ความเข้าใจของสิ่งที่ประกอบกันเป็นพฤติกรรมโดยปกติของเด็ก การคุ้นเคยหรือการรู้จักกับพัฒนาการของเด็ก จะช่วยให้เห็นปัญหาในการทำงานกับเด็กเกี่ยวกับลำดับเหตุการณ์ในแต่ละกิจกรรม ที่อาจจะแสดงให้เห็นถึงตัวเด็กและระดับของความจำเป็นในการพัฒนาเด็กเพื่อให้สำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

ผู้ทำงานกับเด็กต้องเผชิญกับการตัดสินใจในสิ่งที่เป็นขอบเขตของการแสดงออกที่สมเหตุสมผลกับการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก ความเคยชินและความชำนาญมักเป็นพื้นฐานสำคัญนอกเหนือไปจากขอบเขตของการตัดสินใจในการปฏิบัติ ดังนั้นการคำนึงถึงพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ความแตกต่างระหว่างบุคคล บริบททางสังคมวัฒนธรรม และการแสดงออกถึงการยอมรับนับถือในตัวเด็ก จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การตัดสินใจอยู่ในขอบเขตของการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ

นักการศึกษาปฐมวัยจึงต้องมีความชัดเจนในการนำแนวคิด แนวทฤษฎี หรือนวัตกรรมใหม่ไปใช้ โดยจะต้องมีองค์ประกอบที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กัน 3 ประการ คือ ประการที่ 1 ความเชื่อในแนวคิดที่สนใจศึกษาเพื่อนำไปปฏิบัติ ประการที่ 2 ความเข้าใจ ความรู้ในทฤษฎีเพื่อใช้อธิบายเหตุผลในการปฏิบัติและสนับสนุนความเชื่อของตน ประการที่ 3 ความสามารถในการรับการสอนของตนด้วยความเชื่อมั่น (ภรณ์ คุรุรัตน์ และ วรนาท รักสกุลไทย, 2542)

พัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล

การปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กนั้น ผู้ที่ปฏิบัติงานกับเด็กจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการของพัฒนาการและการเรียนรู้ วิธีการคิดและการเรียนรู้ และพัฒนาการด้านต่าง ๆ โดยทั่วไปของเด็กวัยอนุบาล ดังนี้

1. หลักการของพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก (Bredenkamp and Copple, 1997)

- 1) พัฒนาการด้านต่าง ๆ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา มีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิดและมีผลกระทบซึ่งกันและกัน
- 2) พัฒนาการเกิดขึ้นอย่างเป็นลำดับขั้นตามกฎเกณฑ์อย่างสัมพันธ์กัน ความสามารถ ทักษะ และความรู้เกิดขึ้นจากความพร้อมทางพัฒนาการเหล่านั้น
- 3) พัฒนาการของเด็กแต่ละคนเกิดขึ้นในอัตราที่แตกต่างกัน และไม่สม่ำเสมอกันในแต่ละด้าน
- 4) ประสบการณ์เริ่มแรกมีผลต่อการเพิ่มขึ้น และความล่าช้าทางพัฒนาการ โดยที่พัฒนาการและการเรียนรู้จะเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่เหมาะสม
- 5) พัฒนาการเกิดขึ้นในทิศทางที่สามารถทำนายได้ไปสู่ความซับซ้อน และการสั่งสมลักษณะนิสัยส่วนตัว
- 6) พัฒนาการและการเรียนรู้เกิดขึ้นและมีผลจากบริบททางสังคมวัฒนธรรมที่หลากหลาย
- 7) เด็กเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติโดยใช้ประสบการณ์ทางกายภาพ และสังคมโดยตรง รวมทั้งความรู้ที่ถ่ายทอดทางวัฒนธรรมในการสร้าง ความเข้าใจโลกรอบ ๆ ตัวของเด็กด้วยตนเอง
- 8) พัฒนาการและการเรียนรู้เป็นผลมาจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างวุฒิภาวะทางชีววิทยาและสิ่งแวดล้อมที่ประกอบด้วยโลกทางกายภาพและทางสังคมที่เด็กอาศัยอยู่
- 9) การเล่นเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับพัฒนาการทางอารมณ์ สังคมและสติปัญญา อีกทั้งเป็นการสะท้อนพัฒนาการของเด็ก
- 10) พัฒนาการก้าวหน้ามากขึ้น เมื่อเด็กได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติทักษะที่เด็กเริ่มทำได้ใหม่ และเมื่อเด็กมีโอกาสได้รับประสบการณ์ที่ท้าทายมากขึ้นจากสิ่งที่เด็กสามารถทำได้แล้วเพื่อให้ความสามารถคงอยู่

- 11) เด็ก ๆ แสดงให้เห็นถึงวิธีการในการเรียนรู้ที่แตกต่างกันและแสดงออกในสิ่งที่เด็กรู้ต่างกันด้วย
- 12) เด็กพัฒนาและเรียนรู้ได้ดีที่สุดในบริบทของกลุ่มที่เด็กรู้สึกปลอดภัย และมีคุณค่า รวมถึงการได้รับการตอบสนองของความต้องการทางกายภาพและการมีความมั่นคงทางจิตใจ

2 วิธีการคิดและการเรียนรู้ของเด็กที่ใช้เป็นแนวทางสำหรับการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (Bredenkamp and Copple, 1997)

- 1) เด็กสร้างความเข้าใจในทัศนด้วยตนเองและได้รับประโยชน์จากการสอนโดยเพื่อนและครูที่มีความสามารถมากกว่า
- 2) เด็กได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้ผ่านการบูรณาการสาขาวิชาต่าง ๆ เช่นเดียวกับการที่เด็กเรียนรู้ผ่านเนื้อหาสาระอย่างลึกซึ้งในแต่ละสาขาวิชา
- 3) เด็กได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันตามตารางเวลา เช่นเดียวกับที่เด็กได้เรียนรู้ด้วยการยืดหยุ่นเวลาของครูที่สนองต่อความคิด ความต้องการ และความสนใจของเด็ก
- 4) เด็กได้รับประโยชน์จากโอกาสต่าง ๆ ที่เด็กได้เลือกอย่างมีความหมายในสิ่งที่เด็กต้องการปฏิบัติและเรียนรู้ และจากการมีความเข้าใจที่ชัดเจนถึงขอบเขตของทางเลือกต่าง ๆ ที่ยอมรับได้
- 5) เด็กได้รับประโยชน์จากสถานการณ์ที่ท้าทายความสามารถ และการมีโอกาสที่เพียงพอในการฝึกปฏิบัติทักษะที่เริ่มทำได้และต้องการให้คงอยู่
- 6) เด็กได้รับประโยชน์จากโอกาสในการมีส่วนร่วมด้วยเพื่อน และการมีความรู้สึกในการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม และจากการได้ปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ เป็นรายบุคคลที่สนองต่อจุดแข็ง ความสนใจ และความต้องการของเด็กเอง
- 7) เด็กต้องการพัฒนาความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และการเคารพบุคคลอื่นที่มีมุมมองและประสบการณ์ที่แตกต่างจากเด็ก
- 8) เด็กมีศักยภาพในการเรียนรู้ และมีความอยากรู้อยากเห็นในสิ่งต่าง ๆ และมีการตระหนักถึงความจำกัดของศักยภาพทางสติปัญญาและภาษาตามระดับอายุของตนเอง
- 9) เด็กได้รับประโยชน์จากการมีส่วนร่วมในการริเริ่มด้วยตนเองการเล่าอย่างอิสระและจากการวางแผนสร้างกิจกรรม โครงการและประสบการณ์ต่าง ๆ โดยครู

3. พัฒนาการด้านต่างๆของเด็กวัยอนุบาล (Bredenkamp and Copple, 1997)

พัฒนาการทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อใหญ่		
เด็กอายุ 3 ปี	เด็กอายุ 4 ปี	เด็กอายุ 5 ปี
<ul style="list-style-type: none"> • เดินโดยไม่ต้องก้มมองเท้า เดินถอยหลัง กิ่งเดินกึ่งวิ่ง หมุนและหยุดได้ดี • ไต่บันไดลงลับเท้า ใ้มือจับราวบันไดเพื่อความสมดุล • กระโดดลงจากบันไดหรือวัตถุเตี้ย ๆ ได้แต่ไม่สามารถคาดคะเนในการกระโดดข้ามวัตถุต่าง ๆ ได้ • แสดงให้เห็นการประสานสัมพันธ์ได้ดี เริ่มเคลื่อนไหวแขนและขาในการ ก้าววิ่งช้าหรือซบจักรยานสามล้อ บางครั้งลืมมองทิศทางของการกระทำเหล่านี้ ทำให้ชนวัตถุต่าง ๆ • เข้าใจความสูงและความเร็วของวัตถุ เช่น การโยนลูกบอล แต่อาจจะกลัวหรือกลัว และไม่ทราบความสามารถที่แท้จริงของตนเอง • ยืนด้วยขาข้างเดียวอย่างไม่น่าคง ทรงตัวด้วยความยากลำบากบนราวทรงตัวขนาดต่ำกว่า 4 นิ้ว ต้องมองเท้า • เล่นด้วยความกระตือรือร้น พยายามทำให้เหมือนเด็กโต ต้องการพักเมื่อเหนื่อยทันที และหงุดหงิดถ้าเหนื่อยมากเกินไป 	<ul style="list-style-type: none"> • เดินจากหันเท้าไปยังปลายเท้า กระโดดในบางจังหวะและวิ่งได้ดี • ยืนด้วยขาข้างเดียวประมาณ 5 วินาทีหรือมากกว่านั้น ทรงตัวได้บนราวทรงตัวขนาดต่ำกว่า 4 นิ้ว แต่ทรงตัวไม่ได้บนราวทรงตัวกว้าง 2 นิ้วถ้าไม่มองเท้า • เดินลงบันไดลงลับเท้า ปีนป่าย • พัฒนาในการกระโดดเชือกหรือเล่นเกมที่ต้องการปฏิกริยาตอบสนองอย่างรวดเร็ว • เริ่มเคลื่อนไหวอย่างสัมพันธ์กันในการปีนป่ายอุปกรณ์อิมานาสติกหรือกระโดดบนแผ่นสปริงสำหรับการหาคะเมรดีลังกา • แสดงให้เห็นถึงการตัดสินใจด้วยการรับรู้และการตระหนักถึงข้อจำกัดของตนเอง และ/หรือคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นของพฤติกรรมที่เป็นอันตราย ยังคงต้องการการดูแลในการข้ามถนน หรือ การปกป้องในการทำกิจกรรมต่าง ๆ • มีความอดทนเพิ่มขึ้น ในช่วงเวลานาน ๆ ที่ต้องใช้พลังงานสูง บางครั้งตื่นเต้นมากและควบคุมตนเองได้น้อยในการร่วมกิจกรรมกลุ่ม 	<ul style="list-style-type: none"> • เดินถอยหลังอย่างรวดเร็ว กระโดดและวิ่งด้วยความคล่องแคล่วว่องไว สามารถให้ทักษะทางกล้ามเนื้อในการเล่นเกม • เดินบนราวทรงตัวกว้าง 2 นิ้วได้ดี และกระโดดข้ามวัตถุต่าง ๆ ได้ • กระโดดข้ามได้ดียังคงก้าวผ่านประตูในบางขณะ • กระโดดลงบันไดหลาย ๆ ชั้น และกระโดดเชือกได้ • ปีนป่ายได้ดี เคลื่อนไหวประสานสัมพันธ์ในการว่ายน้ำหรือซบจักรยาน • แสดงให้เห็นถึงการตัดสินใจจากการรับรู้ที่ไม่สม่ำเสมอ กระทำเกินความเชื่อมั่นแต่ยอมรับข้อจำกัดของสิ่งแวดล้อมและทำตามข้อตกลง • แสดงให้เห็นถึง ระดับพลังงานที่สูงขึ้น ไม่ค่อยเหนื่อยง่าย อยู่ไม่นิ่ง ค้นหาเกมและสิ่งแวดล้อมที่ท้าทาย

พัฒนาการทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อย่อย		
เด็กอายุ 3 ปี	เด็กอายุ 4 ปี	เด็กอายุ 5 ปี
<ul style="list-style-type: none"> • ปักหมุดขนาดใหญ่ในกระดาน ปักหมุด ร้อยลูกบิดขนาดใหญ่ เทของเหลวได้แต่อาจหก • ต่อบล็อกและสามารถวางชิ้นส่วนของภาพตัดต่อได้หนึ่งชิ้น • เหนื่อยล้าง่ายถ้าใช้การประสานสัมพันธ์กล้ามเนื้อมือมาก • วาดรูปร่างต่างๆ เช่น วงกลม เริ่มออกแบบสิ่งต่างๆ เช่น บ้านหรือรูปร่างคน วาดสิ่งต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับสิ่งอื่น ๆ ได้ในบางครั้ง • จับสี่เหลี่ยมหรือดินสอสีด้วยนิ้วมือแทนการกำมือ • ถอดเสื้อผ้าได้โดยไม่ต้องมีผู้ช่วยแต่ต้องการให้ช่วยใส่ ถอดกระดุมได้แต่ติดกระดุมเองได้อย่างช้า ๆ 	<ul style="list-style-type: none"> • ปักหมุดบนกระดานขนาดเล็ก ร้อยลูกบิดขนาดเล็กโดยทำตามแบบได้ เททรายหรือของเหลวลงในภาชนะขนาดเล็กได้ • สร้างโครงสร้างบล็อกที่ซับซ้อนและขยายส่วนมากขึ้น มีความจำกัดในการคาดคะเนทางมิติสัมพันธ์และมีแนวโน้มที่จะชนกับสิ่งต่าง ๆ มากขึ้น • สนุกสนานในการเล่นกับวัตถุต่าง ๆ ที่มีกรใช้กล้ามเนื้อย่อย เช่น การใช้กรรไกร ผัก ปฏิบัติการกิจกรรมต่างๆ ที่สามารถทำได้ด้วยตนเองหลายครั้ง • วาดรูปร่างพื้นฐานหลายอย่างรวมกัน วาดบุคคลที่มีส่วนประกอบอย่างน้อยสี่ส่วน และสิ่งของที่จำได้โดยมีผู้ใหญ่ช่วยระลึกความจำ • ใส่เสื้อผ้าและถอดเสื้อผ้าได้โดยไม่ต้องช่วย แปร่งฟันและหวีผมเองได้ ไม่ค่อยทำของหกจากถ้วยหรือช้อน ร้อยเชือก ร่องเท้าได้แต่ไม่สามารถผูกปมได้ 	<ul style="list-style-type: none"> • ตอกตะปูด้วยค้อน ใช้กรรไกร และไขควงโดยไม่ต้องช่วยเหลือ • ใช้แป้นคอมพิวเตอร์ได้ • สร้างโครงสร้างบล็อกได้สามทิศทาง ประกอบภาพตัดต่อได้ 10 - 15 ชิ้น • ขอบแกะ ถอดและประกอบสิ่งของ และขอบใส่และถอดเสื้อผ้าให้ดูถูกตา • มีการจับสิ่งต่าง ๆ ด้วยมือซ้ายและขวาแต่จับทั้งสองมือพร้อมกันในบางครั้ง • ลอกแบบรูปร่าง คัดลอกตัวหนังสือแต่ไม่เรียบร้อย ส่วนมากผู้ใหญ่จะต้องช่วยในการนิ๊กประกอบบรืบทหรือเหตุการณ์ในการวาดและการคัดลอก • ใส่zipและติดกระดุมได้ดี ผูกเชือก ร่องเท้าโดยมีผู้ใหญ่ช่วยแนะนำ ใส่เสื้อผ้าได้อย่างรวดเร็ว

พัฒนาการทางภาษาและการสื่อสาร		
เด็กอายุ 3 ปี	เด็กอายุ 4 ปี	เด็กอายุ 5 ปี
<ul style="list-style-type: none"> ● แสดงให้เห็นถึงการเพิ่มคำศัพท์อย่างสม่ำเสมอ ประมาณ 2,000 - 4,000 คำ มีแนวโน้มที่ใช้ในความหมายมากกว่าความหมายทั่วๆ ไป และสร้างคำเฉพาะขึ้นใช้ ● ใช้ประโยคง่าย ๆ ที่ประกอบด้วยคำประมาณ 3 - 4 คำ ในการแสดงความต้องการ ● อาจจะได้ตอบการสนทนา และเปลี่ยนหัวข้อการพูดคุยอย่างรวดเร็วด้วยความยากลำบาก ● ออกเสียงคำด้วยความยากลำบาก อาจผิดพลาดหนึ่งคำในหนึ่งประโยค ● ชอบเล่นนิ้วมือ เล่นจิ้งหะ และเรียนรู้คำต่าง ๆ ในเพลงที่มีการซ้ำคำมาก ๆ ● ใช้การพูดและรูปแบบของการสื่อสารด้วยภาษาท่าทางต่อผู้ฟัง ในแนวทางที่ได้รับการยอมรับทางวัฒนธรรม แต่ยังคงต้องการได้รับการทบทวนในบริบทต่างๆ ● ถามคำถามมากขึ้นด้วยการใช้คำว่า ใคร อะไร ที่ไหน และทำไม แต่แสดงให้เห็นถึงความสับสนในบางคำถาม โดยเฉพาะคำถามทำไม อย่างไร และเมื่อไร ● ใช้ภาษาในการคิดเป็นองค์ประกอบ เชื่อมความคิดโดย 	<ul style="list-style-type: none"> ● ขยายคำศัพท์จาก 4,000 - 6,000 คำ แสดงให้เห็นถึงความสนใจในการใช้คำที่เป็นนามธรรมมากขึ้น ● พูด 5 - 6 คำต่อประโยคเสมอ ● ขอบร้องเพลงง่าย ๆ รู้จังหวะและการเล่นนิ้วมือมากขึ้น ● ไม่กล้าพูดต่อหน้ากลุ่มในบางครั้ง ชอบเล่าให้คนอื่นฟังเกี่ยวกับครอบครัวและประสบการณ์ของตน ● ใช้ความคล่องแคล่วในการพูดเพื่อเรียกร่องสิ่งต่าง ๆ และเริ่มเหย้าเหยียดผู้อื่น ● แสดงอารมณ์ผ่านท่าทางได้ และอ่านภาษากายของผู้อื่นได้ เขียนแบบพฤติกรรม เช่น ท่าทางการใช้มือเด็กโตหรือผู้ใหญ่ ● สามารถควบคุมระดับของเสียงในบางช่วงเวลา เริ่มอ่านบริบทที่มีตัวนะทางสังคมได้ ● ใช้โครงสร้างประโยคที่ก้าวหน้ามากขึ้น เช่น ประโยคแสดงความสัมพันธ์ ประโยคที่มีคำถามต่อท้าย เช่น เธอน่ารัก ไชหรือไม่ และทดลองใช้โครงสร้างใหม่ ๆ ทำให้ยากในการเข้าใจสำหรับผู้ฟัง ● พยายามสื่อสารมากกว่าคำที่ตัวเด็กใช้ ยืมและขยายคำต่างๆด้วยการสร้างความหมาย 	<ul style="list-style-type: none"> ● ใช้คำศัพท์ 5,000 - 8,000 คำ เล่นคำต่าง ๆ ออกเสียงคำต่าง ๆ ด้วยความยากลำบากเพียงเล็กน้อย ● ใช้ประโยคที่ซับซ้อนและสมบูรณ์มากขึ้น ● ได้ตอบการสนทนา แทรกแรงผู้อื่นน้อยลง ฟังผู้อื่นพูดได้เป็นข้อมูลใหม่และน่าสนใจ แสดงให้เห็นร่องรอยของการยึดตนเป็นศูนย์กลางในการพูด เข้าใจความหมายของสิ่งที่ฟังว่ากล่าวถึงอะไร ● แบ่งแยกประสบการณ์ด้วยการพูด ทราบด้วยคำต่างๆ ในเพลงมากขึ้น ● ชอบทำบทบาทที่ต่างจากผู้อื่น แสดงออกมากหรือ อายมาก ต่อหน้าคนแปลกหน้า ● จำประโยคต่าง ๆ จากกลอนง่าย ๆ กล่าวซ้ำได้อย่างสมบูรณ์ทั้งประโยค กล่าวแสดงออกต่อหน้า ผู้อื่น การแสดงทางโทรทัศน์และการโฆษณา ● แสดงทักษะการสื่อสารตามรูปแบบอย่างสมบูรณ์ ● ใช้ภาษาท่าทาง เช่น การแสดงออกทางใบหน้าในการเหย้าเหยียดเพื่อน ● สามารถเล่าและเล่าเรื่องซ้ำด้วยการปฏิบัติ สนุกสนานในการทบทวนเรื่อง กลอนและเพลง สนุกสนานในการแสดง

พัฒนาการทางภาษาและการสื่อสาร		
เด็กอายุ 3 ปี	เด็กอายุ 4 ปี	เด็กอายุ 5 ปี
<p>การรวมประโยคด้วยการใช้คำว่า แต่ เพราะว่า และเมื่อ แต่สามารถใช้คำแสดงความต่อเนื่อง เช่น ก่อน จนกระทั่ง หรือ ต่อจาก อย่างเหมาะสมได้น้อย</p> <ul style="list-style-type: none"> • สามารถเล่าเรื่องง่าย ๆ แต่ต้องทวนโดยการลำดับความคิดในการเรียงลำดับเหตุการณ์ สัมประเด็นของเรื่องบ่อย ๆ และชอบย้ำในจุดสำคัญที่ตนชื่นชอบ 	<ul style="list-style-type: none"> • เรียนรู้คำใหม่อย่างรวดเร็วถ้ามีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ของเด็ก • สามารถเล่าเรื่องซ้ำ 4 - 5 ลำดับชั้นหรือ 4-5 ประโยคในเรื่อง ๆ หนึ่ง 	<p>ละครและเรื่องต่าง ๆ</p> <ul style="list-style-type: none"> • แสดงความเติบโตด้วยการใช้คำพูดที่คล้องแคล่วในการเสนอความคิดเห็น

พัฒนาการทางอารมณ์และสังคม		
เด็กอายุ 3 ปี	เด็กอายุ 4 ปี	เด็กอายุ 5 ปี
<ul style="list-style-type: none"> • เฝ้าดูการเล่นของเพื่อนข้าง ๆ หรือมีส่วนในการเล่นแบบคู่ขนานจนกระทั่งคุ้นเคยกับเด็กอื่น และอาจมีการเข้าร่วมในรูปแบบการเล่นที่สัมพันธ์กัน • ไม่แลกเปลี่ยนหรือไม่แบ่งปันของเล่น เปลี่ยนรูปแบบกิจกรรมบ่อยระหว่างการเล่น ไม่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะที่เล่นกับเพื่อน ๆ ได้ ต้องการความช่วยเหลือในการแก้ปัญหาสถานการณ์ทางสังคมเมื่อเกิดข้อขัดแย้งขึ้น • เล่นกับผู้อื่นด้วยดีและตอบสนองทางบวกถ้ามีเงื่อนไขที่ดีในด้านสื่ออุปกรณ์พื้นที่และการดูแล 	<ul style="list-style-type: none"> • เล่นแบบสัมพันธ์กันและเริ่มต้นที่จะให้และรับอย่างแท้จริง และมีการเล่นแบบร่วมมือ • ไม่ค่อยแบ่งของ แต่เริ่มเข้าใจการเล่นได้ตอบในกลุ่มเล็ก ๆ • โกรธง่ายถ้าไม่ได้ตามที่ต้องการในเวลานั้น ชอบเล่นกับผู้อื่นมากขึ้น ค้นหาการแก้ปัญหาปฏิสัมพันธ์ทางลบ แม้ว่าจะขาดทักษะการเจรจาในการแก้ปัญหาข้อขัดแย้งทั้งหมด • เริ่มเสนอสิ่งต่าง ๆ อย่างเป็นไปตามธรรมชาติ ต้องการให้เพื่อนชอบ ชมผู้อื่นเมื่อใส่เสื้อผ้าหรือรองเท้าใหม่ แสดงความชอบในการมีเพื่อนและ 	<ul style="list-style-type: none"> • สนุกสนานในการเล่นบทบาทสมมติกับเพื่อน • ให้ความร่วมมือดี จัดกลุ่มเล็ก ๆ เองโดยอาจจะติดกันเพื่อนบางคน • เข้าใจการปฏิเสธผู้อื่น ใช้คำพูดข่มขู่เพื่อยุติหรือสร้างมิตรภาพ มีแนวโน้มในการเป็นผู้นำ • สนุกสนานกับผู้อื่น มีพฤติกรรมที่อบอุ่นและเข้าใจผู้อื่น แสดงตลกและเหย้าหยอเมื่อได้รับความสนใจ • แสดงความก้าวร้าวทางกายน้อยลง ให้อาจากถูกหรือล้อเลียนผู้อื่นมากขึ้น • ทำตามคำขอร้อง อาจจะพูด

พัฒนาการทางอารมณ์และสังคม		
เด็กอายุ 3 ปี	เด็กอายุ 4 ปี	เด็กอายุ 5 ปี
<ul style="list-style-type: none"> ● กระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความร่วมมือมากขึ้นกว่าในวัยเตาะแตะและต้องการให้ผู้ใหญ่ชื่นชอบ อาจจะกลับไปมีพฤติกรรมแบบเด็กวัยเตาะแตะ เช่น การดูดนิ้ว การผลัก การตี การร้องไห้ถ้าไม่มีความสุขจากผลที่เกิดจากสถานการณ์ทางสังคม ● สามารถทำตามคำขอร้องได้ง่าย ชอบที่จะได้รับการปฏิบัติเช่นเดียวกับเด็กที่โตกว่าในบางครั้ง อาจจะหุบของใส่ปากซึ่งจะเป็นอันตรายถ้าไม่มีผู้ดูแล ● แสดงความรู้สึกแรง เช่น กลัวและสะเทือนใจ แสดงความพอใจ และขำเมื่อ รู้สึกตลก 	<p>เป็นเพื่อน</p> <ul style="list-style-type: none"> ● แสดงออกเมื่อโกรธ แต่เรียนรู้ว่าเป็นการกระทำที่ไม่ดีและนำไปสู่การลงโทษ เริ่มตัดสินใจต่าง ๆ อย่างรวดเร็วด้วยการกระทำที่ก้าวร้าว ● ทราบถึงพฤติกรรมต่างๆที่สามารถควบคุมได้ด้วยตนเองมากขึ้นในสิ่งได้รับการคาดหวัง แต่แสดงออกว่าไม่อยากทำตามหรือหลีกเลี่ยงได้ง่าย ๆ สิ่งของที่ขอร้องให้จำ ชอบใส่เสื้อผ้าเอง ตัมน้ำผลไม้หรือทานของว่างเอง ทำความสะอาดได้โดยไม่ต้องมีการดูแล ไม่สามารถรอคอยได้ในระยะเวลาสั้น ๆ และไม่สนใจที่จะทำตามสัญญา ● แสดงความสามารถในการควบคุมความรู้สึกที่รุนแรงมากขึ้น เช่น ความกลัวหรือโกรธ แต่ยังคงต้องการความช่วยเหลือเหลือจากผู้ใหญ่ในการแสดงหรือควบคุมความรู้สึกของตนในเวลานั้น 	<p>โกหกมากกว่าการยอมรับว่าไม่ทำตามข้อตกลง อาจจะหือหรือมีกำลังใจได้ง่าย</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ใส่เสื้อผ้าหรือรับประทานอาหารได้เองโดยต้องการคำแนะนำเพียงเล็กน้อยอาจจะแสดงพฤติกรรมแบบเด็ก ๆ ได้ง่ายเมื่อมาตรฐานของกลุ่มไม่เหมาะสม

การดูแลที่เหมาะสมสำหรับลักษณะของเด็กวัยอนุบาลในช่วงอายุต่าง ๆ

การปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาลนั้น ต้องคำนึงถึงหลักการของพัฒนาการและการเรียนรู้ และลักษณะทางพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กวัยอนุบาล โดยมีการดูแลที่เหมาะสมสำหรับเด็กวัยอนุบาลในช่วงอายุต่าง ๆ (Sprain and others, 1998) ได้ดังนี้

เด็กอายุ 3 ปี ควรได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่คำนึงถึงด้านภาษา กิจกรรมทางร่างกายด้านกล้ามเนื้อใหญ่และการเคลื่อนไหว กิจกรรมภาพตัดต่อและบล็อก ของเล่นที่มีล้อ และเครื่องเล่นปืนปายการแสดงละครและการเล่าเรื่องราว

เด็กอายุ 4 ปี สนุกสนานกับประสบการณ์ที่หลากหลายเพิ่มขึ้นและกิจกรรมต่าง ๆ ที่มากขึ้น เช่น การตัดกระดาษและผ้า กิจกรรมศิลปะและทำอาหาร เด็กสามารถจดจำรูปร่าง สี และใช้ทักษะทางคณิตศาสตร์เบื้องต้นและทักษะการแก้ปัญหาต่าง ๆ

เด็กอายุ 4 ปีบางคนและเด็กอายุ 5 ปีส่วนใหญ่สามารถรวบรวมความคิด มีความจำมากขึ้นและมีการพัฒนาทักษะการใช้กล้ามเนื้อย่อย เด็กแสดงความสนใจในภาษาเขียนมากขึ้นเด็กพัฒนาความสนใจชุมชนและสนุกสนานกับโอกาสพิเศษและการไปทัศนศึกษา

แนวทางในการปฏิบัติที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมกับพัฒนาการเด็กวัยอนุบาล

แนวการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการมีพื้นฐานจากทฤษฎีของ Dewey, Vygotsky, Piaget และ Erikson ที่สะท้อนปรัชญาการศึกษาแนวปฏิสัมพันธ์นิยม (Bredekamp, 1987; Rosegrant, 1992) ความสำคัญของแนวคิดนี้มีหลักการว่า เด็กสร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและทางกายภาพ เนื่องจากเด็กแรงจูงใจและการชี้นำตนเอง การสอนจึงควรใช้ประโยชน์จากแรงจูงใจของเด็ก ที่ต้องการสำรวจ ทดลองและการสร้างความเข้าใจด้วยตนเอง การเล่นตามธรรมชาติของเด็กสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ได้ โดยการจัดโอกาสสำหรับประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม ที่จะช่วยให้เด็กได้ควบคุมสภาพแวดล้อมได้ด้วยตนเอง และส่งเสริมความสามารถในการควบคุมตนเอง ความคิดเชิงนามธรรม จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับบทบาทครูนั้นเป็นทั้งผู้ให้แนวทาง ผู้สังเกต ผู้สนับสนุน ผู้สร้างสถานการณ์ และสร้างช่วงเวลาที่เป็นธรรมชาติในการเรียนรู้ของเด็ก เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายสำหรับเด็ก และมีการปฏิบัติที่สะท้อนความเหมาะสมกับอายุและความต้องการของเด็กแต่ละคน ผ่านการเรียนรู้ด้วยการคิดวิเคราะห์ การร่วมกันกันทำงาน และการแก้ปัญหา (Novick, 1996)

ทั้งนี้ทางสมาคมการศึกษาปฐมวัยแห่งชาติของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้เสนอแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล ดังนี้

1. การปฏิบัติที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมกับพัฒนาการเด็กวัยอนุบาล (Bredekamp and Copple, 1997)

1.1 การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

การปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการเกิดขึ้นภายในบริบทที่สนับสนุนการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ ระหว่างเด็กกับเด็ก ระหว่างครูด้วยกันและระหว่างครูกับครอบครัวของเด็ก สะท้อนให้เห็นในการสร้างสังคมความรู้ และการให้ความสำคัญในความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันภายในกลุ่มที่เด็กทั้งหมดสามารถพัฒนาและเรียนรู้ได้

1) การส่งเสริมบรรยากาศที่ดีสำหรับการเรียนรู้

การปฏิบัติที่เหมาะสม

ครูสร้างความมั่นใจให้เด็กรู้สึกให้เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มที่มีความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ช่วยเด็กให้เรียนรู้วิธีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น สนับสนุนการเริ่มต้นมิตรภาพที่ดีของเด็กและให้โอกาสเด็กในการเรียนรู้ซึ่งกันและกันเช่นเดียวกับการเรียนรู้จากผู้ใหญ่

การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม

ครูไม่ได้สร้างความรู้สึกในการมีส่วนร่วมของเด็กในกลุ่ม ห้ามปรามการพูดคุยเพราะต้องการความเป็นระเบียบเรียบร้อยในห้องเรียน ไม่ได้ให้ความช่วยเหลือเด็กที่ขาดทักษะทางสังคมหรือเข้ากับเพื่อนไม่ได้ให้สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น

มีการเปลี่ยนกลุ่มเด็กและครูบ่อยทำให้ความสัมพันธ์ไม่ต่อเนื่อง เกิดความไม่คุ้นเคย และขาดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

การปฏิบัติที่เหมาะสม

ครูพัฒนาความมั่นใจในตนเองของเด็ก และความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนรู้ด้วยการให้เด็กทำงานที่มีความหมาย สามารถประสบความสำเร็จได้ และเพิ่มความท้าทายมากขึ้นเมื่อเด็กทำได้แล้ว

การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม

ให้เด็กทำงานในรูปแบบเดิม ๆ ทำให้ไม่เกิดความท้าทาย คาดหวังให้เด็กทำในสิ่งที่เกินความสามารถที่แท้จริงของเด็ก

การปฏิบัติที่เหมาะสม

ครูนำข้อมูลเกี่ยวกับเด็กแต่ละคนที่มีความแตกต่างกัน ทั้งในด้านความสามารถ ความชอบ ความสนใจ รวมทั้งระดับพัฒนาการและการเรียนรู้ และภูมิหลังของเด็ก มาใช้เป็นข้อมูลในการสร้างสรรคกิจกรรมที่แสดงให้เห็นการคำนึงถึงเด็กแต่ละคนได้อย่างชัดเจนในหลักสูตร ปฏิสัมพันธ์ และสิ่งแวดล้อม

การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม

พยายามให้เด็กทุกคนผ่านทักษะย่อยที่เหมือนกันในเวลาเดียวกัน แม้เด็กบางคนมีความชำนาญแล้วและบางคนยังไม่พร้อมก็ตาม

ใช้หลักสูตรและสิ่งแวดล้อมในแบบเดิมกับเด็กทุกกลุ่ม ไม่มี การประยุกต์ให้สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของเด็กแต่ละคนหรือลักษณะของกลุ่ม

2) การส่งเสริมกลุ่มและการตอบสนองความต้องการรายบุคคล

การปฏิบัติที่เหมาะสม

ครูใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ ในการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่ม จัดกิจกรรมกลุ่มให้เด็กและจัดกิจกรรมที่ผู้ปกครองสามารถมีส่วนร่วมได้ และให้ความสำคัญแก่เด็กเป็นรายบุคคล

การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม

ครูไม่ใช้เทคนิคการคุมชั้นเรียน ปล່อยให้เด็กพูดคุยกันเอง ต่อสู้กัน แบ่งพวกกัน ปล່อยให้เด็กที่เพื่อนชอบและเลือกให้เป็นตัวแทนได้ทำกิจกรรมบ่อย ๆ โดยไม่สนใจช่วยเหลือเด็กที่เพื่อนไม่ชอบหรือเข้ากับเพื่อนไม่ได้ให้สามารถเข้ากลุ่มได้

การปฏิบัติที่เหมาะสม

ครูนำวัฒนธรรม และภาษาที่บ้านของเด็กแต่ละคนเข้าไปสู่วัฒนธรรมที่ร่วมกันของโรงเรียนทำให้เด็กรู้สึกยอมรับและเป็นส่วนหนึ่ง ให้ความสำคัญกับครอบครัวของเด็ก ทำให้เด็กเรียนรู้ที่จะยอมรับและชื่นชมความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล

การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม

ครูไม่ได้นำข้อมูลเกี่ยวกับเด็กแต่ละคน ครอบครัว บริบททางสังคมวัฒนธรรม เชื้อชาติ และภาษามาใช้ในชั้นเรียนทำให้ไม่เกิดความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและการมีส่วนร่วมภายในกลุ่ม

ย้ำถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลมากทำให้เด็กบางคนรู้สึกว่าตนเองไม่เหมาะสมกับสังคมนี้

การปฏิบัติที่เหมาะสม

ครูตระหนักถึงคุณค่าของการทำงานและการเล่นร่วมกัน โดยสร้างโอกาสในการทำกิจกรรมกลุ่มย่อยที่เด็ก ๆ เลือกกลุ่มกันเองหรือครูจัดให้ สำหรับกิจกรรมกลุ่มใหญ่ครูจะใช้ในสร้างความรู้สึกของการมีส่วนร่วมและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยมี การพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และการแก้ปัญหาาร่วมกัน

การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม

ครูใช้เวลาส่วนใหญ่ในการพูดกับเด็กทั้งชั้นเรียน และคาดหวังให้เด็กทำสิ่งที่เหมือน ๆ กันในเวลาเดียวกัน โดยไม่ได้สนใจความต้องการของเด็กแต่ละคน หรือความแตกต่างระหว่างบุคคล

ครูจัดกลุ่มหรือทีมแข่งขันให้เด็กเสมอโดยใช้อายุเพศหรือสิ่งอื่น ๆ เป็นเกณฑ์ทำให้ความรู้สึกของการมีส่วนร่วมในกลุ่มใหญ่น้อยลง และไม่ได้ช่วยเด็กให้พัฒนาความรู้สึกในการดูแลเอาใจใส่และยังรู้ความรู้สึกของผู้อื่น

การปฏิบัติที่เหมาะสม

เด็กพิเศษมีส่วนร่วมในชั้นเรียนทั้งด้านการเรียนรู้และด้านสังคม มีการเตรียมสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมและตอบสนองต่อความต้องการพิเศษ รวมทั้งความรู้สึกของการเป็นส่วนหนึ่งที่ได้จากการยอมรับของกลุ่ม

การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม

ไม่ได้ให้เด็กพิเศษมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เมื่อขณะอยู่ในชั้นเรียนหรือไม่ได้รับการดูแลที่เหมาะสมจากครู เพราะคิดว่าเด็กเหล่านั้นได้รับการดูแลเป็นพิเศษจากครูพิเศษของเด็ก ทำให้เด็กรู้สึกไม่ชัดเจนกับสิ่งที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนและไม่เกิดความรู้สึกในการเป็นส่วนหนึ่งของชั้นเรียน

3) สิ่งแวดล้อมและตารางเวลา

การปฏิบัติที่เหมาะสม

ครูวางแผนและจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมการริเริ่ม การสำรวจ และการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของเด็ก โดยพิจารณาจากระดับพัฒนาการ บริบททางสังคมวัฒนธรรม และลักษณะเฉพาะของเด็ก เพื่อใช้ในการเตรียมกิจกรรม สิ่งแวดล้อม และสื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ

การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม

ไม่ได้จัดเตรียมสิ่งแวดล้อมหรือจัดไว้อย่างไม่เป็นระเบียบ ทำให้เด็กงุนวายในการทำงานหรือทำอย่างไร้จุดหมายเนื่องจากไม่ได้กำหนดวัตถุประสงค์หรือสื่ออุปกรณ์ที่หลากหลาย ทำหาย และน่าสนใจ ทำให้เด็กมีทางเลือกได้น้อย

จัดสิ่งแวดล้อมที่จำกัดการมีปฏิสัมพันธ์ของเด็ก และโอกาสในการทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เช่น ให้เด็กนั่งอยู่กับที่ตลอดเวลา หรือจัดวางอุปกรณ์ต่าง ๆ ไว้ในที่ที่เด็กไม่สามารถหยิบใช้ได้สะดวก และต้องขออนุญาตจากครูตลอดเวลา

การปฏิบัติที่เหมาะสม

ครูจัดสิ่งแวดล้อมที่คำนึงถึงความปลอดภัย ดุติ มีการแนะนำอย่างเอาใจใส่ รวมถึงการส่งเสริมให้เด็กทำในสิ่งที่เด็กทำได้ด้วยตนเอง และสนับสนุนให้เด็กทำในสิ่งที่ทำหายภายในขอบเขตความสามารถของตน

การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม

ไม่ได้คำนึงถึงความปลอดภัยในการจัดสิ่งแวดล้อม ขาดความเอาใจใส่ในการดูแล และให้คำแนะนำเด็กในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

ทำสิ่งต่าง ๆ ให้เด็ก แม้ว่าเด็กจะทำได้เพราะต้องการความสะดวกรวดเร็ว เด็กไม่มีโอกาสในการเล่นอุปกรณ์สนามเด็กเล่น เครื่องมืองานไม้ อุปกรณ์ทำครัวหรือใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการใช้

การปฏิบัติที่เหมาะสม

ครูจัดตารางกิจกรรมประจำวันโดยคำนึงถึงช่วงเวลาในการทำกิจกรรมและการพักผ่อน จัดช่วงเวลาสำหรับการเล่นและการเรียนรู้ที่มีระยะเวลาเหมาะสมควรเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการสำรวจ การสืบสอบ และการทดลองความสัมพันธ์ที่เป็นเหตุเป็นผลกันของสิ่งต่าง ๆ

การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม

จัดตารางประจำวันที่มีช่วงของการทำกิจกรรมมากจนเด็กไม่ได้พักผ่อนหรือจัดช่วงเวลาในการเรียนรู้เป็นเวลาดสั้น ๆ ทำให้กิจกรรมต่าง ๆ ไม่ต่อเนื่อง หรือจัดช่วงเวลาเล่นไว้ในช่วงเช้าตรู่หรือช่วงบ่ายมากโดยที่เด็กบางคนไม่มีโอกาสได้เข้าร่วม

1.2 การสอนที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้

ครูรับผิดชอบต่อสุขภาพ พัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก

ความสัมพันธ์ของผู้ใหญ่สร้างความมั่นคงทางสุขภาพ สังคมและอารมณ์ และเชื่อมโยงกับพัฒนาการทางภาษาและทางสติปัญญา โดยที่เด็กเป็นผู้สร้างความเข้าใจจากการปฏิบัติด้วยตนเองโดยได้รับประโยชน์จากการริเริ่ม การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้และการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ครูควรสร้างความสมดุลที่เหมาะสมระหว่างการเรียนรู้ที่เด็กริเริ่มด้วยตนเองกับแนวทางและการสนับสนุนจากผู้ใหญ่

ครูรับผิดชอบพัฒนาการของเด็กและจัดโอกาสพิเศษเพื่อให้ได้รับความรู้และทักษะที่สำคัญ ครูใช้ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กกำหนดช่วงกิจกรรม สื่ออุปกรณ์และประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับกลุ่มหรือเด็กเป็นรายบุคคล ความรู้นี้ใช้ในการเชื่อมโยงกับความรู้เกี่ยวกับบริบทและความเข้าใจเกี่ยวกับการเจริญเติบโต รูปแบบ ความเข้มแข็ง ความต้องการ ความสนใจและประสบการณ์ของเด็กเป็นรายบุคคลเพื่อออกแบบหลักสูตร ประสบการณ์การเรียนรู้ และแนวทางปฏิสัมพันธ์ของครูกับเด็ก

1) ประสบการณ์การเรียนรู้

การปฏิบัติที่เหมาะสม

ครูวางแผนประสบการณ์การเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม โดยใช้สื่อ อุปกรณ์ กิจกรรม และบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ของเด็ก ส่งเสริมความสนใจ การมีส่วนร่วมและการพัฒนามโนทัศน์ของเด็กด้วยการใช้สื่ออุปกรณ์ที่หลากหลาย เช่น บัตรภาพ หนังสือ อุปกรณ์การเขียนและการทำหนังสือ หุ่นเล่นละคร อุปกรณ์ศิลปะ อุปกรณ์ทำครัว ทราย น้ำ เครื่องมือสำหรับกิจกรรมทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์อย่างง่าย ๆ

การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม

ใช้วัสดุการเรียนรู้ที่เป็นแบบฝึกหัด แผ่นกาเครื่องหมาย บัตรคำ และวัสดุอื่นๆที่เน้นฝึกปฏิบัติมากกว่าการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาทักษะการคิดระดับสูงอื่น ๆ

คำนึงถึงความสนุกสนานและความบันเทิงของเด็กเป็นหลักในการจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้เด็ก โดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสามารถในระดับสูงขึ้นหรือเชื่อมโยงกับการจัดกิจกรรมทางสติปัญญาและทางสังคม

การปฏิบัติที่เหมาะสม

ครูสร้างโอกาสให้เด็กได้วางแผนและเลือกกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเองจากเนื้อหาการเรียนรู้และการจัดโครงการ ที่มีพื้นฐานจากความสนใจและความสามารถที่แตกต่างกันของเด็ก มีกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเล่นละคร การสร้างสรรค์ทางศิลปะ การมีประสบการณ์ทางคณิตศาสตร์วิทยาศาสตร์ เกม ดนตรีและคอมพิวเตอร์ ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จัดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติตามความเป็นจริง เช่น การทำร้านอาหาร

การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม

ครูเตรียมกิจกรรมต่าง ๆ ให้เด็กทำโดยไม่เปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกรวมทั้งวางแผนการทำงานให้เด็กปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ ตามแบบอย่างที่ได้เตรียมไว้แล้ว

ให้เด็กทำสิ่งซ้ำ ๆ เดิมทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ ได้น้อยจากอุปกรณ์เดิม ๆ และไม่เกิดความท้าทาย

2) ภาษาและการติดต่อสื่อสาร

การปฏิบัติที่เหมาะสม

ครูส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาและทักษะการสื่อสารของเด็ก ด้วยการพูดคุยกับเด็กอย่างสม่ำเสมอทั้งรายบุคคลและกลุ่ม มีการพูดที่ชัดเจน ฟังการตอบสนองของเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กพูดคุยกัน โดยสนทนาเกี่ยวกับประสบการณ์จริงของเด็ก เหตุการณ์ปัจจุบัน ส่งเสริมให้เด็กอธิบายขั้นตอนการทำงาน ความคิดและผลงานที่เด็กทำขึ้น

การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม

ครูควบคุมการสนทนาในชั้นเรียน เมื่อเด็กตอบสนองหรือมีปฏิกิริยาตอบโต้จะถูกมองว่าเป็นการขัดจังหวะการสนทนาหรือการทำงานของครู ห้ามปรามการพูดคุย และลงโทษเด็กที่พูดคุยหรือพูดโดยไม่รอให้ครูเรียก เพื่อรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของห้องเรียน การพูดของครูมักเป็นการสื่อสารทางเดียวกับเด็กทั้งกลุ่มมากกว่าเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ครูพูดกับเด็กเป็นรายบุคคลเมื่อต้องการว่ากล่าว และฝึกฝนให้มีระเบียบวินัยเท่านั้น พูดชมเชยเด็ก ถามคำถามโดยไม่ต้องการคำตอบที่แท้จริงจากเด็ก หรือใช้คำพูดแบบเด็ก ๆ กับเด็ก

การปฏิบัติที่เหมาะสม

ครูร่วมประสบการณ์ที่ส่งเสริมความสามารถในการฟังและการสังเกตอย่างตั้งใจของเด็ก ให้เด็กได้อธิบายเหตุการณ์ ฟังเพื่อน ถามคำถาม และตอบคำถามด้วยความคิดของตนเอง

การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม

ให้เด็กใช้เวลาส่วนใหญ่ฟังอย่างเงียบ ๆ ดูนหรือท่องจำในสิ่งที่ต้องใช้เวลานาน ๆ โดยคาดหวังความเข้าใจของเด็กตลอดเวลา ไม่ได้วางแผนล่วงหน้าสำหรับเวลาที่เชื่อมต่อกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้เด็กต้องเสียเวลาในการนั่งรอคอย

3) กลยุทธ์การสอน

การปฏิบัติที่เหมาะสม

ครูสังเกตและมีส่วนร่วมกับเด็กเป็นรายบุคคลและกลุ่ม โดยการวางแผนและเปิดโอกาสให้เด็กเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ ช่วยขยายขอบเขตของความรู้จนถึงขีดสุดของความสามารถของเด็ก ช่วยเหลือให้เด็กพัฒนาทักษะและความเข้าใจใหม่ ๆ โดยการใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ เช่น การใช้คำถาม การให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะ การแสดงให้เห็นเป็นตัวอย่าง การเพิ่มสื่ออุปกรณ์และที่ความคิดซับซ้อนมากขึ้นในสถานการณ์ต่าง ๆ และการจัดโอกาสในการทำสิ่งต่าง ๆ ร่วมกับเพื่อน

การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม

ไม่กระตือรือร้นในการส่งเสริมการเล่น การสำรวจ การทำกิจกรรม และการเรียนรู้ของเด็ก เด็กพัฒนาทักษะและความรู้ด้วยตนเองโดยไม่ได้ให้ความช่วยเหลือจากครู ให้เด็กทำแบบฝึกหัดที่มีคำตอบถูกหรือผิดเพียงคำตอบเดียว โดยไม่คำนึงถึงสิ่งที่เด็กไม่เข้าใจและทำไม่ได้ ไม่รู้จักวิธีการชักจูงให้เด็กแก้ปัญหาในทางที่เหมาะสม

การปฏิบัติที่เหมาะสม

ครูกระตุ้น และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของเด็กในการเล่นและเลือกกิจกรรม ขยายความคิดและการเรียนรู้จากกิจกรรมที่เด็กริเริ่ม โดยการตั้งปัญหา ถามคำถาม ให้ข้อเสนอแนะ ชื่นชมผลงาน และมีการเตรียมข้อมูล อุปกรณ์ต่าง ๆ รวมถึงการให้ความช่วยเหลือเด็กในการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการทำงานในระดับต่อไป

การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม

ครูไม่ได้ช่วยเหลือเด็กให้รู้จักการใช้เวลา จัดตารางการทำกิจกรรมของเด็กที่ทำซ้ำแล้วซ้ำอีกมากกว่าการช่วยเหลือเด็กในการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา ใช้การลงโทษโดยการแยกเด็กที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม

ครูไม่ได้ส่งเสริมการเล่นและการเลือกกิจกรรมต่าง ๆ ที่นำไปสู่การเรียนรู้ของเด็ก

การปฏิบัติที่เหมาะสม

ครูสร้างโอกาสสำหรับเด็กในการวางแผน การคิด การสะท้อนความคิด และการทำซ้ำในประสบการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง มีส่วนร่วมกับเด็กในการอภิปรายและนำเสนอกิจกรรม เช่น การเขียนตามคำบอกของเด็ก การวาดหรือสร้างแบบ ช่วยเด็กในการพัฒนามโนทัศน์ และสร้างความเข้าใจด้วยตนเอง จากความเข้าใจในสิ่งที่เด็กรู้และคิด

การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม

คาดหวังให้เด็กตอบคำถามที่มีคำตอบถูกเพียงคำตอบเดียว คิดว่าสมมติฐานของเด็กที่เกิดจากความไม่รู้เป็นคำตอบที่ผิด มากกว่าที่จะถามว่าเด็กคิดอย่างไร ไม่คำนึงถึงความสามารถในการเรียนรู้ของเด็ก ไม่เข้าร่วมในการสนทนาของเด็ก และไม่กระตุ้นให้เด็กอธิบายความคิดผ่านวิธีการทางอวัจนภาษา

ครูต้องการให้เด็กได้เรียนรู้ให้ครบตามที่หลักสูตรกำหนด ทำให้เด็กขาดโอกาสที่จะทบทวนประสบการณ์ในเรื่องเดิม ๆ เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์มากขึ้น เพราะเห็นว่าเป็นการเสียเวลา

ครูไม่ได้คำนึงถึงความสามารถทางสติปัญญาของเด็ก ทำให้ไม่ได้จัดเวลาในการส่งเสริมให้เด็กพัฒนามโนทัศน์ และทักษะต่าง ๆ

การปฏิบัติที่เหมาะสม

ครูสร้างโอกาสสำหรับเด็กในการเรียนรู้การทำงานร่วมกัน และการพัฒนาทักษะทางสังคม เช่น การให้ความร่วมมือ การให้ความช่วยเหลือ การเจรจาตกลงร่วมกัน เพื่อการแก้ปัญหาโดยผ่านทางประสบการณ์กลุ่มแบบต่าง ๆ

การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม

ครูให้เด็กทำงานรายบุคคลเป็นส่วนใหญ่ ใช้คำสั่งกับเด็กทั้งกลุ่ม ไม่เปิดโอกาสให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างกัน

ใช้ความสัมพันธ์ทางสังคมเพียงเล็กน้อยในการนำไปสู่เป้าหมายการเรียนรู้ และไม่ได้ใช้กลยุทธ์การสอนต่าง ๆ ที่สนับสนุนความสามารถทางสังคมของเด็ก

3) การตั้งใจและการแนะนำ

การปฏิบัติที่เหมาะสม

ครูตั้งใจให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกิดจากความสนใจของเด็ก ใช้ภาษาในการให้กำลังใจเพื่อเชื่อมโยงสู่ทักษะการปฏิบัติหรือพฤติกรรมต่าง ๆ ยอมรับการทำงานของเด็กด้วยการเสนอความคิดเห็นเฉพาะให้แก่เด็ก และให้คำแนะนำ มีการ

วางแผนการศึกษารายบุคคลของเด็กพิเศษ โดยการสังเกตสิ่งแวดล้อมและปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวและการใช้ความรุนแรงของเด็ก เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และช่วยเหลือเด็กให้พัฒนาทักษะทางสังคมและการควบคุมตน

การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม

จัดประสบการณ์ที่ไม่เกิดความท้าทาย ไม่น่าสนใจ หรือยากเกินไปสำหรับเด็ก ทำให้เป็นอุปสรรคต่อแรงจูงใจภายในซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้และการร่วมมือของเด็กที่ลดน้อยลง ให้รางวัลหรือสิทธิพิเศษอื่น ๆ ที่เป็นแรงจูงใจภายนอกหรือใช้วิธีการขู่ว่าจะถูกทำโทษในการให้เด็กทำกิจกรรมหรือเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ไม่ได้ให้ความสนใจกับเด็กพิเศษหรือลงโทษในสิ่งที่เด็กทำผิดพลาดมากกว่าที่จะจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีระดับความยากเหมาะสมกับความสามารถของเด็ก

ชมเชยเด็กทุกครั้งอย่างไม่มีความหมายทำให้แรงจูงใจของเด็กในการทำสิ่งต่าง ๆ ลดน้อยลง

การปฏิบัติที่เหมาะสม

ใช้เทคนิคการแนะแนวทางบวก เช่น การเป็นแบบอย่าง การส่งเสริมพฤติกรรมที่คาดหวังให้เด็กทำกิจกรรมในสิ่งที่ยอมรับได้ สร้างข้อจำกัดที่ชัดเจนสำหรับพฤติกรรมที่ยอมรับไม่ได้และเป็นอันตรายเพื่อช่วยลดความยุ่งยากในการพัฒนาทักษะทางสังคม และการปรับตัวของเด็ก อดทนต่อความผิดพลาดเล็ก ๆ น้อย ๆ ของเด็กโดยคิดว่าเรื่องเล็กน้อยของเด็กไม่จำเป็นต้องแก้ไขได้ทุกเรื่อง

การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม

ครูใช้เวลาส่วนใหญ่ในการลงโทษพฤติกรรมที่ไม่สามารถยอมรับได้ ดำเนินเด็กที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมซ้ำแล้วซ้ำอีก ใช้การลงโทษที่ไม่สัมพันธ์กับการกระทำหรือการตัดสินใจขัดแย้ง

ครูไม่ได้สร้างความเข้าใจ และความชัดเจนโดยการให้เหตุผลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ยอมรับได้ ไม่ช่วยเด็กในการสร้างหรือเรียนรู้กฎของกลุ่ม และแสดงความรับผิดชอบได้

1.3 การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม

เนื้อหาสาระของหลักสูตรกำหนดด้วยหลายองค์ประกอบ ได้แก่ การบูรณาการสาขาวิชาต่าง ๆ คุณค่าทางสังคมวัฒนธรรม ความต้องการของผู้ปกครอง และโดยการพิจารณาอายุและประสบการณ์ของผู้เรียน

1) หลักสูตรบูรณาการ

การปฏิบัติที่เหมาะสม

เป้าหมายหลักสูตรประกอบด้วยการเรียนรู้ในทุกพัฒนาการทั้ง
ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ภาษา และสุนทรียภาพ

การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม

เป้าหมายหลักสูตรแคบมุ่งที่พัฒนาการเพียงด้านเดียวในช่วงเวลา
หนึ่ง ๆ โดยไม่ได้คำนึงถึงความสัมพันธ์กันของพัฒนาการทุกด้านของเด็ก เป้าหมายการศึกษาไม่
ชัดเจน หรือไม่เป็นที่ยอมรับ

การปฏิบัติที่เหมาะสม

เนื้อหาของหลักสูตรประกอบด้วยสาขาวิชาต่าง ๆ เช่น วิทยา
ศาสตร์ คณิตศาสตร์ สังคม บูรณาการผ่านหัวเรื่องของโครงการ การเล่น หรือ ประสบการณ์การ
เรียนรู้อื่น ๆ ทำให้เด็กพัฒนามโนทัศน์ และเชื่อมโยงสาขาวิชาต่าง ๆ ได้จากการทำกิจกรรม เช่น
การสำรวจในรูปแบบต่าง ๆ ทางคณิตศาสตร์ การทำศิลปะ การใช้วัสดุธรรมชาติ

การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม

เด็กเรียนรู้ และพัฒนาทางสติปัญญาโดยการแยกเนื้อหาวิชาต่าง ๆ
ออกจากกัน ไม่มีการบูรณาการ สร้างหลักสูตรที่เน้นเนื้อหามากกว่าที่จะสร้างขึ้นจากลักษณะ
ทางพัฒนาการ ของเด็กและทักษะที่เด็กจำเป็นต้องเรียนรู้

2) เนื้อหาสาระของหลักสูตร และแนวคิด

การปฏิบัติที่เหมาะสม

ครูใช้แนวคิดที่หลากหลายในการพัฒนาทักษะทางภาษา และการรู้
หนังสือของเด็กผ่านประสบการณ์ที่มีความหมายในทุก ๆ วัน เช่น การฟังและอ่านเรื่อง การไป
ทัศนศึกษา การเขียนเรื่องตามคำบอกของเด็ก การติดตามภูมิและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ในห้องเรียน การ
เล่นละครและประสบการณ์ที่ต้องการการสื่อสาร การพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ การทดลองเขียน
โดยการวาดและลอกเลียนแบบ การใช้การสะกดคำด้วยตนเอง มีการอ่านหนังสือให้เด็กฟังและ
การเล่าเรื่องในบริบทที่แตกต่างกัน ทั้งในกลุ่มเล็ก รายบุคคล และกลุ่มใหญ่ ทำให้เด็กมีโอกาส
พัฒนาการตระหนักถึงสิ่งพิมพ์ การรับรู้เรื่องราว ชื่นชมกับวรรณกรรม และมีความเข้าใจในการใช้
คำที่เขียนแตกต่างกัน โดยเฉพาะชื่อตัวอักษร การรวมเสียง การระลึกถึงคำที่มีความหมายต่อเด็ก
รวมทั้งคำที่ใช้และพบเห็นบ่อย ๆ

การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม

ครูยึดติดลำดับขั้นในการสอนอ่าน และเขียน เช่น เด็กต้องมีความเชี่ยวชาญในทักษะการอ่านทั้งหมดก่อนที่จะได้มีประสบการณ์ในการอ่านหนังสือ ใช้แนวคิดเดียวกับเด็กทุกคน ไม่สนใจในสิ่งที่เด็กทำได้ และทำไม่ได้ แนะนำให้เด็กรู้จักตัวหนังสือทีละตัวก่อนที่จะรู้จักคำ ทำให้เด็กบางคนเบื่อเพราะรู้จักแล้ว และเด็กบางคนสับสนเนื่องจากไม่เข้าใจข้อมูลที่ถูกแยกออกเป็นส่วน ๆ

ครูไม่ได้ส่งเสริมความสามารถทางภาษา และการรู้หนังสือของเด็ก ไม่ส่งเสริมการสนทนา หรือความสนใจ และความรู้อันเด็กเกี่ยวกับหนังสือ และสิ่งพิมพ์ ครูอ่านหนังสือให้เด็กฟังเป็นครั้งคราวกับเด็กทั้งกลุ่มเสมอ

การปฏิบัติที่เหมาะสม

ครูใช้กลยุทธ์ที่หลากหลายในการพัฒนามโนทัศน์ และทักษะทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สังคม สุขภาพอนามัย และเนื้อหาสาระอื่น ๆ ผ่านกิจกรรมที่มีความหมาย เช่น ออกแบบกิจกรรมให้เด็กค้นหาการแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม การสร้างบล็อก การตวงตราชาย น้ำ หรือส่วนผสมสำหรับการทำอาหาร การสังเกตและบันทึกการเปลี่ยนแปลงในสิ่งแวดล้อม ทำงานไม้และใช้เครื่องมืออื่น ๆ ตามวัตถุประสงค์ในการใช้สำรวจสัตว์ พืช ใช้สื่อทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว และแสดงให้เด็กเข้าใจ รู้สึก เรียนรู้ และปฏิบัติกิจกรรมประจำวันอย่างมีความสุข

การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม

การสอนมุ่งไปที่การพัฒนาทักษะที่แยกจากกันผ่านการจดจำ และวิธีการเก่า ๆ เช่น วงกลมรอบข้อความในแบบฝึกหัด การจดจำ การท่องจำคำคล้องจอง คำซ้ำ และการใช้บัตรคำ

ครูไม่เอาใจใส่ และไม่มีส่วนร่วมในการทำงานของเด็กกรวมทั้งไม่หาโอกาสที่จะสนับสนุนพัฒนาการทางสติปัญญาผ่านกิจกรรมการเล่น และกิจกรรมประจำวัน

การปฏิบัติที่เหมาะสม

ครูสร้างโอกาสให้เด็กได้แสดงออกทางสุนทรียภาพ และแสดงความชื่นชมผ่านศิลปะ และดนตรี ให้เด็กได้ทดลองเล่นละครในรูปแบบต่าง ๆ เล่นดนตรี และเต้นรำเพื่อความสนุกสนาน ใช้สื่อศิลปะที่หลากหลาย เช่น สีเทียน สีเมจิก และดินเหนียวที่มีประโยชน์สำหรับการแสดงออกที่สร้างสรรค์ และการเป็นตัวแทนของความรู้สึกนึกคิด

การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม

จัดกิจกรรมทางศิลปะ และดนตรีเพียงหนึ่งกิจกรรมต่อสัปดาห์ ไม่มีการเชื่อมโยงเป้าหมาย และกิจกรรม ไม่ได้ช่วยเหลือเด็กให้ได้รับความรู้และทักษะจากศิลปะ และดนตรี ให้เด็กทำกิจกรรมศิลปะ และดนตรีตามที่ได้จัดไว้ในเวลาที่ได้รับอนุญาตแล้วเท่านั้น ศิลปะประกอบด้วยการระบายสีตามรูปแบบที่กำหนด การเลียนแบบรูปแบบของสิ่งประดิษฐ์ที่ครู ทำ หรือทำตามที่ครูกำหนด

การปฏิบัติที่เหมาะสม

ให้เด็กมีโอกาสเคลื่อนไหวอย่างอิสระตลอดทั้งวัน วางแผนกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ ทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน จัดกิจกรรมที่สมดุล ทั้งการวิ่ง การกระโดด และการเคลื่อนไหวที่ใช้พลังงานในการพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่

การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม

ให้เด็กทำกิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ทั้งในร่ม และกลางแจ้ง เพียงวันละ 1 ครั้ง หรือน้อยกว่า จำกัดการเล่นกลางแจ้งเพราะคิดว่าเป็นการเสียเวลาในการสอน ครูไม่มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลางแจ้งกับเด็ก โดยใช้เป็นช่วงเวลาพัก หรือเวลาที่เด็กใช้พลังงานส่วนเกินมากกว่าเป็นส่วนเติมเต็มของการพัฒนาทักษะ และการเรียนรู้ของเด็ก

การปฏิบัติที่เหมาะสม

ครูจัดโอกาสให้เด็กพัฒนากล้ามเนื้อย่อยผ่านกิจกรรมการเล่น เช่น การปิกนิก การร้อยเชือก การเล่นภาพตัดต่อ การวาดรูป และการระบายสี การปั้นดินเหนียว การตัด และกิจกรรมอื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกัน และพัฒนาผ่านการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เช่น การใส่เสื้อผ้าด้วยตนเอง หรือการเทน้ำ

การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม

ให้เด็กทำงานที่ใช้กล้ามเนื้อย่อยติดต่อกันเป็นเวลานาน หรือ ยากเกินไป จำกัดการพัฒนาทักษะการใช้กล้ามเนื้อย่อยด้วยการคัดลายมือ ระบายสี แบบฝึกหัด และบทเรียนที่มีโครงสร้างเหมือน ๆ กันที่ครูได้เตรียมไว้แล้วเท่านั้น

การปฏิบัติที่เหมาะสม

ครูสนับสนุนให้เด็กได้ปฏิบัติและพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเอง เช่น การสวมเสื้อผ้า การเข้าห้องน้ำ การบริการและการรับประทานอาหารด้วยตนเอง การแปรงฟัน การล้างมือ และการช่วยเก็บของเล่น ครูอดทนกับเหตุการณ์ที่เกิดจากการเข้าห้องน้ำไม่ทัน การชั๊ก และการทำงานไม่สำเร็จในบางครั้งของเด็ก

การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม

ช่วยเด็กปฏิบัติกิจวัตรประจำวันเพื่อให้รวดเร็วและลดความยุ่งยากแสดงความโกรธหรือทำให้เด็กอายนเมื่อเด็กเข้าห้องน้ำไม่ทันหรืออาเจียน

3) ความต่อเนื่องของพัฒนาการ และการเรียนรู้

การปฏิบัติที่เหมาะสม

การวางแผนได้รับการออกแบบให้เด็กสำรวจ พัฒนามโนทัศน์ และการสืบสอบที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ด้วยวิธีการที่เข้าใจได้ง่าย ในระดับอายุของเด็ก เช่น ประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์ในการสำรวจ สังเกตการเปลี่ยนแปลง ปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ โดยที่ครูมีความรู้เกี่ยวกับความต่อเนื่องของพัฒนาการ และการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็กวัยอนุบาล

การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม

เนื้อหาสาระของหลักสูตรง่าย และไม่น่าสนใจสำหรับเด็กมีการคาดหวังและประเมินความสามารถทางสติปัญญาของเด็กในระดับต่ำกว่าที่ควรจะเป็น ให้เด็กได้แสดงความสามารถเพียงเล็กน้อยในการเขียนจำนวน หรือมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์

หลักสูตรไม่เหมาะสมกับความสามารถทางสติปัญญา และลักษณะของพัฒนาการ ทำให้เด็กไม่เข้าใจในสิ่งที่ครูสอน ขาดความต่อเนื่องในการเรียนรู้จากสาขาวิชาต่าง ๆ และการประยุกต์ให้เหมาะสมกับเด็กในช่วงอายุนี้

4) ความสอดคล้อง และประสิทธิผลของหลักสูตร

การปฏิบัติที่เหมาะสม

ครูวางแผนจากหลักสูตรที่ช่วยให้เด็กบรรลุความสำเร็จในเป้าหมายทางพัฒนาการ และการเรียนรู้ที่สำคัญ เด็กได้ใช้ความรู้จากเนื้อหาที่ชอบ และน่าสนใจอย่างเหมาะสมกับอายุ และประสบการณ์ของเด็ก ครูตระหนักว่าประสบการณ์การเรียนรู้มีประสิทธิผลมากขึ้นเมื่อหลักสูตรตอบสนองของความคิดและความสนใจของเด็กที่เกิดขึ้นได้

การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม

ครูใช้แผนของหลักสูตรที่กำหนดไว้แล้วโดยปราศจากการประยุกต์ให้ตอบสนองต่อความต้องการของเด็ก หรือบริบทเฉพาะที่เปลี่ยนแปลงได้ รวมทั้งการไม่ได้คำนึงถึงสถานการณ์ปัจจุบัน หรือเงื่อนไขทางสภาพแวดล้อม

การปฏิบัติที่เหมาะสม

ครูวางแผนหลักสูตรที่ตอบสนองบริบททางวัฒนธรรม และประสบการณ์ของเด็ก จัดกิจกรรมและสื่ออุปกรณ์เตรียมไว้เพื่อช่วยในการพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของเด็ก สร้างความเข้าใจในทัศนียภาพใหม่ สร้างความหมายร่วมกัน ด้วยการยอมรับนับถือ เคารพและชื่นชมกับความแตกต่างและความเหมือนระหว่างบุคคลทั้งในด้านเชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม อายุ ความสามารถ และเพศในบทบาทที่แตกต่างกัน

การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม

ครูวางแผนหลักสูตรที่สร้างประสบการณ์ไม่เพียงพอ และไม่มีเหตุผลที่เพียงพอสำหรับการเรียนรู้ของเด็ก

ไม่ได้ให้ความสนใจภูมิหลังทางวัฒนธรรมและภาษา ละเลยความแตกต่างระหว่างบุคคลหรือจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กอย่างควบคุม

หลักสูตรพหุวัฒนธรรมไม่ได้เชื่อมโยงอย่างมีความหมายจากประสบการณ์ของเด็ก ประเพณีหรือวัฒนธรรมมีการถ่ายทอดอย่างไม่สมบูรณ์ หรือถูกแบ่งแยกจากวัฒนธรรมหลักที่เป็นมาตรฐาน

1.4 การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้

การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล จำเป็นสำหรับการวางแผนการปฏิบัติหลักสูตรที่เหมาะสม การประเมินและหลักสูตรได้รับการบูรณาการโดยครูมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องในการประเมินด้วยการสังเกต สำหรับปรับปรุงวัตถุประสงค์การสอนและการเรียนรู้ให้ดีขึ้น

การประเมินที่เที่ยงตรงสำหรับเด็กเป็นสิ่งที่ยากเพราะว่าพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กรวดเร็ว ไม่สม่ำเสมอ เกิดขึ้นเป็นครั้งคราวและฝังอยู่ในบริบททางวัฒนธรรมและภาษาที่เฉพาะ

การปฏิบัติที่เหมาะสม

ประเมินเด็กด้วยการสังเกตความก้าวหน้า การตรวจสอบตัวอย่างงานและเอกสารทางพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการประยุกต์หลักสูตรให้ตอบสนองต่อความต้องการทางพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล เพื่อให้ทราบถึงปัญหาทางพัฒนาการ มีการสื่อสารกับผู้ปกครอง และนำผลการประเมินเด็กมาใช้ในการประเมินประสิทธิผลของสถานศึกษา

การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม

ประเมินความก้าวหน้าของเด็กโดยวัดจากวิธีการที่เด็กปฏิบัติตาม ความคาดหวัง และการทำแบบวัดความพร้อมได้ดี ผลการทดสอบนำมาใช้ในการจัดกลุ่มเด็กหรือบอกความพร้อมของเด็ก ไม่ได้ให้ข้อมูลความเข้าใจหรือความก้าวหน้าของเด็กว่ามากหรือน้อยเช่นไร

ไม่ได้คำนึงถึงสิ่งที่เด็กทำและไม่สนับสนุนการเรียนรู้หรือพัฒนาการของเด็ก ไม่มีการสังเกตและการประเมินความก้าวหน้าหรือความต้องการของเด็ก ไม่มีการประเมินสิ่งที่เด็กแตกต่างจากที่ควรจะเป็น การประเมินไม่เป็นระบบและไม่มีการติดตามผล

การปฏิบัติที่เหมาะสม

รับเด็กทุกคนเข้าเรียนตามเกณฑ์ โดยไม่จำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงระดับพัฒนาการและสิ่งที่เด็กเรียนรู้มาก่อน ครูช่วยเหลือเด็กในการพัฒนาและการเรียนรู้ ประยุกต์การสอนให้สอดคล้องกับความต้องการทางพัฒนาการของเด็กเป็นรายบุคคล ในการตัดสินใจที่มีผลกระทบต่อเด็กจะใช้แหล่งข้อมูลจากการสังเกตโดยครู ผู้ปกครอง และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเหมาะสมในการนำมาวินิจฉัยและวางแผนสำหรับเด็กพิเศษ

การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม

ใช้แบบทดสอบความพร้อมหรือสัมฤทธิผลเป็นเกณฑ์เพียงอย่างเดียวในการเข้าชั้นหรือรับรองว่าเด็ก ต้องเรียนซ่อมเสริม

ไม่รับเด็กที่มีอายุตามเกณฑ์เข้าเรียนเพราะไม่ผ่านการทดสอบหรือการพิจารณาว่าเด็กขาดความพร้อม เด็กเรียนซ้ำชั้นและไม่ได้เข้าเรียนโดยการพิจารณาจากการคาดหวังที่ไม่เหมาะสม กับความสามารถทางวิชาการ ทางสังคม และการช่วยเหลือตนเอง

1.5 การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

การปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการได้จากความรู้ที่ลึกซึ้ง เกี่ยวกับเด็ก เป็นรายบุคคล และบริบทภายในที่เด็กพัฒนาและเรียนรู้ เด็กที่เล็กกว่าจำเป็นมากสำหรับผู้เชี่ยวชาญที่ต้องการความรู้ผ่านความสัมพันธ์กับครอบครัว

การปฏิบัติที่เหมาะสม

ให้ความร่วมมือกับผู้ปกครองและมีการติดต่อสื่อสารกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อช่วยสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน ทำให้ผู้ปกครองมั่นใจว่าการเรียนรู้และความต้องการทางพัฒนาการของเด็กได้รับการตอบสนอง รับฟังผู้ปกครองทำความเข้าใจเป้าหมาย และสิ่งที่ผู้ปกครองต้องการสำหรับเด็ก และเคารพต่อความแตกต่างทางวัฒนธรรมและครอบครัว

การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม

ติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองเมื่อเด็กมีปัญหาและเกิดข้อขัดแย้งเท่านั้น ผู้ปกครองเห็นว่าครูมีความเชี่ยวชาญมากกว่าทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองไม่รู้เรื่องเกี่ยวกับเด็ก

การปฏิบัติที่เหมาะสม

ครูและผู้ปกครองตัดสินใจและทำงานร่วมกันในด้านวิชาการที่สนับสนุนพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ในการแก้ปัญหาที่เกิดจากความแตกต่างในความคิดเห็น ครูจริงจังและมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลของเด็กจากผู้ปกครองเพื่อนำมาใช้ในการประเมินความก้าวหน้า การประเมินผลและการวางแผนกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ

การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม

ตำหนิผู้ปกครองเมื่อเด็กมีปัญหา เรียกร้องให้ผู้ปกครองลงโทษเด็กที่บ้าน เมื่อเด็กฝ่าฝืนกฎของโรงเรียน หรือยอมทำตามความต้องการของผู้ปกครองแม้ว่าจะเกิดผลเสียจากการปฏิบัติสิ่งเหล่านั้น

การปฏิบัติที่เหมาะสม

ผู้ปกครองได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดีเสมอ จัดตารางเวลาให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ กับเด็กอย่างสะดวก เช่น การสังเกต การอ่านหนังสือให้เด็ก ฟัง การแข่งขันทักษะต่าง ๆ หรือการทำงานอดิเรกและมีการเยี่ยมบ้านของเด็ก

การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม

ครูคิดว่าการเยี่ยมสถานศึกษาของผู้ปกครองเป็นการเข้ามาก้าวก่ายการทำงาน พุดในสิ่งที่ทำให้ผู้ปกครองรู้สึกไม่อยากมา เช่น ลูกคุณมีพฤติกรรมดีกว่านี้ถ้าคุณไม่มา

ความร่วมมือจากผู้ปกครองมีให้น้อยเพราะคิดว่าจะเข้าไปทำให้เกิดความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของห้องเรียน

คิดว่าการพบผู้ปกครองหรือโอกาสในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในช่วงเวลาตอนเป็นสิ่งที่ไม่มีประโยชน์

1.6 นโยบายของสถานศึกษา

การปฏิบัติที่เหมาะสม

ครูจบปริญญาตรีทางการศึกษาปฐมวัยหรือพัฒนาการเด็ก และมีประสบการณ์ในการทำงานกับเด็ก ได้รับการรับรองคุณวุฒิความเชี่ยวชาญในกิจกรรมทางพัฒนาการ ให้โอกาสครูในการวางแผนการปฏิบัติงานและการทำงานร่วมกับผู้อื่น

การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม

ครูไม่ได้จบทางด้านการศึกษาปฐมวัยหรือไม่ได้รับการรับรองคุณวุฒิในด้านนี้ ไม่ได้รับการพัฒนาหรือการติดตามข่าวสารข้อมูล ความก้าวหน้าทางวิชาการจากวารสารความรู้ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพนี้ ไม่ได้ร่วมปฏิบัติงานกับเพื่อนร่วมงาน

ครูไม่ได้รับการฝึกฝนหรือประสบการณ์ในการทำงานกับเด็กวัยอนุบาล แต่ได้รับการยอมรับว่ามีคุณสมบัติที่เหมาะสมเนื่องจากได้รับการรับรองในการทำงานกับเด็กในวัยอื่น ๆ

การปฏิบัติที่เหมาะสม

จัดขนาดของกลุ่มและอัตราส่วนระหว่างครูกับเด็กอย่างเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นรายบุคคลและอายุของเด็ก เด็กอายุ 3 ปีจัดกลุ่มไม่เกิน 16 คนต่อผู้ใหญ่ 2 คน เด็กอายุ 4 ปีจัดกลุ่มไม่เกิน 20 คนต่อผู้ใหญ่ 2 คน เด็กวัยอนุบาลจัดกลุ่มไม่เกิน 25 คนต่อผู้ใหญ่ 2 คน

การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม

จัดกลุ่มเด็กและอัตราส่วนระหว่างครูกับเด็กเกินกว่าความเหมาะสมและเป็นแบบเดียวกับเด็กระดับประถมศึกษา เพราะคิดว่าเด็กสามารถเรียนได้ดีในกลุ่มใหญ่เช่นเดียวกับเด็กในระดับที่โตกว่า

ครูไม่สามารถจัดการเรียนการสอนที่เป็นประโยชน์ต่อเด็กเป็นรายบุคคลและกลุ่มย่อย แม้ว่าขนาดของกลุ่มและอัตราส่วนระหว่างผู้ใหญ่ต่อเด็กจะเป็นไปตามมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับก็ตาม

การปฏิบัติที่เหมาะสม

ผู้บริหารมีคุณวุฒิที่เหมาะสมและมีความรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา ให้แก่เด็กวัยอนุบาล ส่งเสริมให้มีการอบรมครูเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ที่ตรงกับเด็กวัยอนุบาล รวมทั้งมีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัว

การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม

มีการเปลี่ยนแปลงในการจัดกลุ่มเด็กบ่อย ทำให้เด็กและครูไม่คุ้นเคย และไม่ได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันเกิดขึ้นยาก

ผู้บริหารมีความเชี่ยวชาญในการบริหารการศึกษาแต่ไม่ได้รับการเตรียมหรือการอบรมที่ตรงกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

2. การปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการโดยทั่วไปมีดังนี้ (Sprain and others, 1998)

- 1) อดทนและสนับสนุนเด็ก
- 2) ส่งเสริมการสร้างสรรค์ การค้นพบและการสำรวจ
- 3) ส่งเสริมให้เด็กริเริ่มในการร่วมกิจกรรม
- 4) เข้าใจความสามารถที่แตกต่างกันของเด็ก
- 5) มีปฏิสัมพันธ์กับเด็กด้วยการพูดคุยและตั้งใจฟังในสิ่งที่เด็กพูด
- 6) ติดตามเด็กในการทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง เสนอทางเลือกของกิจกรรมและสื่ออุปกรณ์
- 7) สร้างข้อจำกัดที่มีเหตุผล มีความตั้งใจที่จะใช้วิธีการดูแลเด็กที่แตกต่างกันเพื่อตอบสนองต่อความสามารถและความต้องการของเด็กแต่ละคน

3. การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมกับพัฒนาการเด็กวัยอนุบาลโดยทั่วไปมีดังนี้ (Gestwicki, 1999)

- 1) ทามเด็กทุกคนจากการเรียนรู้ที่เหมือนกันในเวลาเดียวกัน
- 2) เน้นการสอนของครูโดยตรง
- 3) ให้เด็กเป็นผู้รับและไม่ให้เคลื่อนไหว
- 4) ใช้แบบฝึกหัด, บัตรคำ และการฝึกปฏิบัติตลอดทั้งภาคการศึกษา
- 5) จัดตารางกิจกรรมประจำวันไม่ต่อเนื่องและไม่สามารถคาดเดาได้ล่วงหน้าหรือจัดตามความสะดวกของผู้ใหญ่

- 6) ล้มเหลวในการพัฒนาความสัมพันธ์ที่อบอุ่น
- 7) เน้นผลงานการเรียนรู้ใช้มาตรฐานและความถูกต้องของผู้ใหญ่
- 8) เน้นการเรียนรู้ทางสติปัญญาและเนื้อหาที่ไม่ต่อเนื่องจากการแยกเป็น

รายวิชา

- 9) ให้ความสำคัญกับมโนทัศน์ของสัญลักษณ์ที่เป็นนามธรรม เช่น

ตัวหนังสือ เสียง และจำนวน

- 10) ครูวางแผนการสอนโดยใช้ความคิดของตนเองเพียงอย่างเดียว
- 11) ไม่เห็นคุณค่าหรือไม่สนับสนุนการเล่น
- 12) ครูตัดสินใจเองทุกอย่าง
- 13) ครูทำกิจกรรมประจำวันด้วยตนเองทั้งหมด
- 14) ควบคุมพฤติกรรมโดยการใช้กฎ การให้รางวัลและการลงโทษ
- 15) ให้เด็กเงียบตลอดเวลา
- 16) คิดว่าการเล่นนอกห้องเรียนเป็นการปลดปล่อยพลังงานส่วนเกินของ

เด็กเท่านั้น

- 17) ไม่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
- 18) ปฏิเสธความสำคัญของวัฒนธรรมและภาษาประจำชาติของเด็กแต่ละคน
- 19) ใช้การสอบและการจัดกลุ่มตามระดับอายุในการจัดเด็กเข้าชั้นเรียน
- 20) จัดอัตราส่วนเด็กและผู้ใหญ่ไม่เหมาะสมและไม่มีการอบรมที่มงานอย่าง

มีคุณภาพ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. แผนผังความต่อเนื่องของการเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล (Gronlund, 1995)

จากการปฏิบัติที่เหมาะสมน้อย.....	สู่การปฏิบัติที่เหมาะสมมาก
เด็กปรับตัวให้เข้ากับโรงเรียน.....	โรงเรียนจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับเด็ก
เด็กเป็นผู้รับและไม่มีอิสระ.....	เด็กเป็นผู้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้
เด็กทำงานเป็นรายบุคคล.....	มีความสมดุลระหว่างการทำงานเป็น กลุ่มย่อย แบบร่วมมือและรายบุคคล
จัดสื่ออุปกรณ์เตรียมไว้อย่างครบคลุม.....	ศักยภาพของเด็กขยายการเรียนรู้
มุ่งความสำคัญกับการสอนอ่าน เขียน และคณิตศาสตร์	มุ่งความสำคัญที่ในทัศน ทักษะ กระบวนการและทัศนคติ
แยกเป็นรายวิชา.....	บูรณาการรายวิชา
แบบฝึกหัด.....	สื่ออุปกรณ์ที่เป็นรูปธรรม คุณภาพ ของการรู้หนังสือ และความหลากหลาย หลายของสื่ออุปกรณ์ที่เป็นแหล่ง ข้อมูล
เน้นข้อมูลที่ครูบอก.....	เน้นการสร้างความรู้ การแก้ปัญหา และการ คิดทบทวน
การคิดคำตอบที่ถูกมีอย่างเดียว.....	การแก้ปัญหาหลายทางเลือกให้ทำ
การทำงานและการเล่นแยกจากกัน.....	การเล่นเป็นเงื่อนไขสำคัญของการเรียนรู้
จัดกิจกรรมจากวันหยุดตามประเพณี.....	เนื้อหาทฤษฎีผสมอยู่บนฐานการ ศึกษาประสบการณ์ทางสังคม
ครูเป็นผู้ชี้ขาดเพียงคนเดียวในสิ่งที่ถูกต้อง.....	เด็กเป็นผู้สร้างทฤษฎีและผู้นำแนวทาง
จัดกลุ่มโดยความสามารถหรืออายุ.....	กลุ่มพัฒนาขึ้นโดยความสนใจ แรงจูงใจ และความต้องการในการเรียนรู้
ประเมินผลจากความรู้ที่เด็กได้รับ.....	มุ่งความสำคัญในการประเมินจากวิธีการที่ เด็กเรียนรู้ และสิ่งที่เด็กสามารถทำได้
ประเมินผลเพื่อการคัดแยกและรายงานผล.....	การประเมินดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อจุดมุ่งหมายของการตัดสินใจทาง การสอน
เด็กเป็นผู้รับการสอนของครู.....	เด็กเป็นผู้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วย ตนเอง
คำตอบมีคุณค่า.....	คำถามมีคุณค่า
ใช้กระดาษและดินสอเป็นตัวแทน ความรู้	วิธีการหลากหลายของการเป็นตัว แทนความรู้

5. แนวทางสำหรับการจัดสื่ออุปกรณ์และพื้นที่ที่เหมาะสม (Sprain and others, 1998)

เด็กวัยอนุบาลต้องการพื้นที่มากขึ้น พื้นที่ที่ใช้ในการเล่นควรจะมีหลากหลาย เด็กต้องการพื้นที่ในการทำกิจกรรมเช่นเดียวกับพื้นที่ที่ต้องการความสงบ เด็กควรมีพื้นที่สำหรับเก็บของส่วนตัว ห้องน้ำและโถส้วมควรมีขนาดเหมาะสมกับเด็ก และมีทางที่สะดวกในการเดินไปล้างมือด้วยตนเอง เด็กมีการทำงานทั้งรายบุคคลและในกลุ่มย่อย และเริ่มที่จะชอบอยู่ในกลุ่มใหญ่มากขึ้นด้วย

เด็กวัยอนุบาลต้องการของเล่นที่หลากหลายในการเล่น อุปกรณ์ทางศิลปะภาพตัดต่อ ของเล่นที่มีเสียงและจักรยานสามล้อ เป็นอุปกรณ์ทั่วไปที่เหมาะสมกับเด็กกลุ่มนี้

นโยบายที่จำเป็นสำหรับการประสบความสำเร็จของโปรแกรมปฐมวัยที่เหมาะสมกับพัฒนาการ (Bredekamp and Copple, 1997)

1. มีการเตรียมความเข้าใจที่ลึกซึ้งและมีระบบการพัฒนาที่บุคลากรทางการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาที่มีคุณภาพ (NAEYC, 1994; Bredekamp and Copple, 1997)
2. มีระบบในการเตรียมนักการศึกษาปฐมวัยให้ได้รับความรู้ และทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติในระดับมหาวิทยาลัยเฉพาะด้านทางการศึกษาปฐมวัยหรือพัฒนาการเด็ก
3. ครูทางการศึกษาปฐมวัยได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนในขณะที่ศึกษา และขณะที่ฝึกสอนเพื่อให้มีความสามารถและความชำนาญ รวมทั้งการได้รับความรู้ใหม่ ทางพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติทางการศึกษาปฐมวัยได้
4. จัดเตรียมนักการศึกษาพิเศษในโปรแกรมการศึกษาพิเศษทางการศึกษาปฐมวัยเพื่อช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษในสถานศึกษา
5. ผู้บริหารการศึกษาปฐมวัยมีทักษะในการบริหารจัดการและการนิเทศก์ มีคุณสมบัติเหมาะสม และได้รับการศึกษาหรือการอบรมให้มีความเชี่ยวชาญในการจัดการศึกษาปฐมวัยและพัฒนาการเด็ก ให้เวลาและโอกาสสำหรับครูในการทำงานร่วมกับเพื่อนครูและผู้ปกครอง
6. มีเงินทุนเพียงพอต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย และมีการตอบแทนบุคลากรอย่างคุ้มค่าในการปฏิบัติงาน (Willer, 1990; Bredekamp and Copple, 1997)

(1) มีระบบเงินทุนที่เพียงพอสำหรับการจัดการศึกษาและจัดบุคลากรให้มีจำนวนเหมาะสมสำหรับการดูแลเอาใจใส่และให้การศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล มีอัตราส่วนของเด็กไม่เกิน 20 คน ต่อผู้ใหญ่ 2 คน ในชั้นเรียนอนุบาล ถ้ามีเด็กพิเศษที่ชั้นเรียนต้องเพิ่มจำนวนผู้ใหญ่ให้มากขึ้น

(2) ให้เงินเดือนและสวัสดิการแก่บุคลากรอย่างเหมาะสมกับคุณวุฒิและทักษะในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กวัยอนุบาลที่มีคุณภาพ และมีระบบการสรรหาและการพัฒนาคุณภาพบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ

7. การตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับการจัดบุคลากรและการจัดกลุ่มเด็กเป็นการเพิ่มโอกาสสำหรับเด็กในการมีประสบการณ์ที่ต่อเนื่องในความสัมพันธ์กับครูและเพื่อน จะใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การจัดกลุ่มเด็กแบบคละอายุและการมีครูประจำชั้นต่อเนื่องกันหลายปี

8. มีแหล่งข้อมูลและความเชี่ยวชาญในการจัดการสิ่งแวดล้อมที่กระตุ้นการเรียนรู้และมีความปลอดภัย โดยจัดสื่ออุปกรณ์ให้เหมาะสมกับอายุเด็ก มีความหลากหลายและมีจำนวนเพียงพอ

9. มีระบบการประเมินคุณภาพในการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

10. มีแหล่งข้อมูลชุมชนที่เป็นประโยชน์ต่อการใช้สนับสนุนความต้องการของเด็กและครอบครัว เมื่อเด็กเป็นรายบุคคลไม่มีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ตามที่คาดหวัง ทั้งในด้านการศึกษาและสังคม ควรให้เวลามากขึ้น เน้นการสอนเป็นรายบุคคลการสอนพิเศษ หรือกลยุทธ์ รายบุคคลอื่น ๆ ที่นำมาใช้ในการเรียนรู้ของเด็ก

11. ใช้ตัวบ่งชี้หลากหลายจากความก้าวหน้าทางพัฒนาทุกด้านในการประเมินประสิทธิภาพของโปรแกรมที่มีพื้นฐานจากพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก มีการรายงานผลความก้าวหน้าให้ผู้ปกครองทราบอย่างถูกต้อง ทีมผู้บริหารกำหนดว่าไม่ควรใช้กับเด็กก่อนระดับเกรด 3 และใช้การสอบเป็นการแสดงให้เห็นความสามารถของกลุ่มและใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างสำหรับการทดสอบ

แนวทางในการป้องกันเด็กจากการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม (Bredenkamp and Shepard, 1990)

1. การตัดสินใจเกี่ยวกับการรับเข้าศึกษาและการจัดเข้าชั้นเรียน

(1) หลีกเลี่ยงที่จะใช้แบบสอบถามมาตรฐานในการคัดเลือกเด็กเข้าเรียนหรือการเลื่อนชั้นสู่ระดับประถมศึกษา

(2) ใช้อายุเป็นเกณฑ์ในการรับเข้าศึกษาในระดับอนุบาล

(3) รับผิดชอบการเรียนรู้จากพื้นฐานของระดับอายุ และความถูกต้องตามระเบียบ การรับเข้าใช้แบบวัดทางพัฒนาการที่มีคุณภาพเป็นสิ่งแรกในการพิจารณาเด็กที่ต้องการการ วินิจฉัยความบกพร่องด้านสุขภาพ ด้านการเรียนรู้หรือด้านพัฒนาการ (Maisels,1985 ;Bredenkamp and Shepard, 1990)

(4) ใช้แบบสอบถามมาตรฐานที่มีคุณภาพเป็นแหล่งข้อมูลหนึ่ง หากต้องการการ วินิจฉัยเด็กพิเศษให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นหรือค้นหาสาเหตุของปัญหา การป้องกันที่เหมาะสมและวิธีการ แก้ไข

2. การประเมินความสำเร็จของเป้าหมายการศึกษา

(1) หลีกเลี่ยงการใช้แบบสอบถามมาตรฐานกับเด็กจนกว่าจะอยู่ในระดับเกรด 3

(2) พัฒนาเครื่องมือการประเมินในวิธีอื่น ๆ และกระบวนการที่สามารถใช้แทน แบบสอบถามมาตรฐาน เช่น เทปบันทึกการเล่าเรื่องหรือความก้าวหน้าในการอ่านของเด็ก แฟ้มสะสม งานเขียนและผลงานทางศิลปะของเด็ก ตระหนักว่าแบบสอบถามมาตรฐานที่ใช้ในปัจจุบันมีความ จำกัดมากในการประเมินโรงเรียนและการประสพผลสำเร็จของเด็ก และวัดได้ไม่ตรงหากเด็กได้รับการ ฝึกให้ตอบคำถามที่เหมือนกับข้อทดสอบ

(3) เพิ่มการสังเกตที่เป็นระบบและบันทึกข้อมูลจากหลายแหล่งในเหตุการณ์ที่ แสดงความก้าวหน้าของเด็กเพื่อใช้ในการวางแผน การประเมินและการรายงานผลต่อผู้ปกครอง เพิ่มการใช้การวัดที่ประเมินความก้าวหน้าและจุดอ่อนของเด็ก

3. การวางแผน การสร้างหลักสูตรและการสอนเป็นรายบุคคลและการสอน

(1) ใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับพัฒนาการในการสอนเด็กเป็นรายบุคคล เช่น เมื่อเด็กทำงานในศูนย์การเรียนรู้หรือในกลุ่มเล็ก ๆ ในการทำโครงการต่าง ๆ ครูต้องสามารถ ทำงานกับเด็กเป็นรายบุคคลและมีการใช้เทคนิค เช่น การให้เพื่อนช่วยสอน การฝึกให้เป็นพิเศษ และความก้าวหน้าของแต่ละคนที่ได้รับจากกิจกรรมกลุ่มที่มีความแตกต่างกัน

(2) ความชัดเจนในการวัดผลใช้อธิบายการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม ขณะที่ บางวิธีการมีการคาดหวังหลักสูตรมากและเร็วเกินไปสำหรับกลุ่มอายุเด็ก และในวิธีการอื่น ๆ คาดหวังน้อย เน้นหลักสูตรฝึกปฏิบัติและการทำแบบฝึกหัดเป็นสิ่งที่ไม่ได้กระตุ้นเด็กและล้มเหลว ในการขยายความคิดของเด็ก โดยที่เด็กวัยอนุบาลสามารถมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เด็ก จะรู้จักการบวกเลขและการใช้เหตุผลที่ไร้เดียงสา การถามคำถามเกี่ยวกับเรื่องราวก่อนที่เด็กจะ สามารถตีความ ควรจัดโอกาสที่สนับสนุนวิธีการที่มีความหมายต่อระดับความเข้าใจของเด็ก

4. การส่งเสริมนโยบายที่เหมาะสม

(1) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และตระหนักถึงข้อตำหนิเกี่ยวกับการปฏิบัติและนโยบายที่ไม่เหมาะสม

(2) ส่งเสริมองค์กรในโรงเรียนและทุกเขตทางวิชาชีพ ส่งเสริมครูและผู้บริหาร ให้มีส่วนร่วมในการจัดสร้างองค์กรทางการศึกษาปฐมวัย

(3) ใช้เครื่องมือที่มีประโยชน์ในการสนับสนุนการปฏิบัติที่เหมาะสมในการจัดการศึกษาปฐมวัย

จากแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการของสมาคมการศึกษาปฐมวัยแห่งชาติของประเทศสหรัฐอเมริกาและนักการศึกษาท่านอื่น ๆ สามารถสรุปแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาลในด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

1.1 การส่งเสริมบรรยากาศที่ดีสำหรับการเรียนรู้

1) สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ และเด็กกับเด็ก และการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

2) พัฒนาความมั่นใจและความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนรู้ของเด็กด้วยการจัดกิจกรรมที่มีความหมายต่อเด็ก ให้เด็กทำงานที่สามารถประสบความสำเร็จและเพิ่มความท้าทายในความสามารถและพัฒนาการขั้นถัดไป

1.2 การส่งเสริมกลุ่มและการตอบสนองความต้องการรายบุคคล

1) ให้ความสำคัญต่อการรู้จักเด็กเป็นรายบุคคลและคิดกิจกรรมจากพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับเด็กเป็นรายบุคคลที่แตกต่างกันด้วยความสามารถและความสนใจ

2) สร้างความรู้สึกของการเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่มและการมีส่วนร่วมกับประสบการณ์ที่มีความหมายต่อเด็กเป็นรายบุคคล

3) นำวัฒนธรรมและภาษาที่บ้านของเด็กแต่ละคนเข้าไปสู่วัฒนธรรมที่ร่วมกันของโรงเรียน

4) จัดโอกาสในการทำงานและเล่นร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ที่จัดโดยครูหรือเด็กสร้างเอง และใช้เวลาของ กิจกรรมกลุ่มใหญ่ในการสร้างความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

5) เด็กพิเศษมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทางสังคมและทางสติ

ปัญญาในชั้นเรียน พร้อมกับการอำนวยความสะดวกทางกายภาพที่เหมาะสม และมีการสร้างความรู้สึกของการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มและการได้รับการยอมรับ

1.3 สิ่งแวดล้อมและตารางเวลา

1) วางแผนจัดประสบการณ์ และจัดสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการริเริ่มในการเรียนรู้และสำรวจสิ่งต่าง ๆ ด้วยความสะดวกและเหมาะสมทั้งต่อเด็กและต่อผู้ใหญ่ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และเหมาะกับการบริบททางสังคมวัฒนธรรมและสถานการณ์

2) ดูแลความปลอดภัยของเด็ก และแนะนำเด็กในการทำสิ่งต่าง ๆ โดยการให้เด็กับประสบการณ์ที่มีความเสี่ยงเหมาะสมภายในขอบเขตสามารถที่เด็กทำได้

3) จัดตารางประจำวันให้มีช่วงเวลาของการทำกิจกรรมและช่วงเวลาของการพักผ่อนที่สมดุล โดยมีความต่อเนื่องของช่วงเวลาต่าง ๆ ในการเปลี่ยนกิจกรรมที่เป็นไปอย่างราบรื่นและมีการยืดหยุ่นเวลาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

2. การสอนที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้

2.1 ประสบการณ์การเรียนรู้

1) วางแผนประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรมมีความหลากหลายด้วยสื่อและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ส่วนตัวของเด็กในการส่งเสริมความสนใจ การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และการพัฒนามโนทัศน์

2) จัดตารางสำหรับเด็กในการวางแผนและเลือกกิจกรรมด้วยตนเอง โดยการเรียนรู้เนื้อหาและโครงการที่มีประโยชน์และมีพื้นฐานจากเป้าหมายและข้อมูลของโปรแกรมที่เพิ่มเติมเกี่ยวกับความสนใจและการติดตามความสนใจด้วยตัวของเด็กเอง

2.2 ภาษาและการติดต่อสื่อสาร

1) ส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาและทักษะการสื่อสารด้วยการพูดที่ชัดเจนและฟังการตอบสนองของเด็ก จัดโอกาสที่มีการสนทนาระหว่างเด็กและเข้ามามีส่วนร่วมกับเด็กเป็นรายบุคคลและกลุ่ม และส่งเสริมการอธิบายและการริเริ่มในการพูดของเด็ก ส่งเสริมการฟังและสังเกตอย่างตั้งใจ รวมทั้งการตั้งคำถามในข้อสงสัยหรือการโต้ตอบจากความคิดของเด็กเอง

2.3 กลยุทธ์การสอน

1) กระตุ้นและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของเด็กในการเล่นและการเลือกกิจกรรมและช่วยขยายความคิดและการเรียนรู้ของเด็กจากกิจกรรมที่เด็กริเริ่มรวมทั้งการเตรียมข้อมูล อุปกรณ์และให้ความช่วยเหลือ

2) จัดให้เด็กได้มีโอกาสในการวางแผน คิด สะท้อนความคิด และทำซ้ำ

สำหรับประสบการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง และมีส่วนร่วมร่วมกับเด็กในการอภิปรายและการนำเสนอ กิจกรรมที่ช่วยให้เด็กสร้างความเข้าใจด้วยตนเอง และมีทัศนคติที่ชัดเจน

- 3) จัดโอกาสสำหรับการเรียนรู้ในการทำงานร่วมกันของเด็กและการ
- 4) สร้างความรู้และพัฒนาทักษะทางสังคมรวมทั้งส่งเสริมทักษะทาง

สังคม และการแก้ปัญหาในกลุ่ม

2.4 การจูงใจและการแนะแนว

1) จูงใจให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมเรียนรู้ที่สนใจให้กำลังใจและยอมรับการทำงานของเด็ก

2) ให้เทคนิคการแนะแนวทางบวก สร้างข้อจำกัดที่ชัดเจนของพฤติกรรมที่ยอมรับไม่ได้และเป็นอันตราย

3. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม

3.1 หลักสูตรบูรณาการ

1) เป้าหมายหลักสูตรประกอบด้วยการเรียนรู้ในทุกด้านของพัฒนาการ (ร่างกาย อารมณ์ สังคม ภาษา สุนทรียภาพและสติปัญญา)

2) บูรณาการเนื้อหาในสาขาวิชาต่าง ๆ ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้และประสบการณ์ที่หลากหลาย

3.2 เนื้อหาหลักสูตรและแนวคิด

1) ให้แนวคิดที่หลากหลายและจัดโอกาสในการพัฒนาทักษะภาษาและการรู้หนังสือของเด็กผ่านประสบการณ์ที่มีความหมาย

2) ใช้กลยุทธ์ที่หลากหลายในการพัฒนามนุษย์ และทักษะทางวิชาการผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ และ กิจกรรมประจำวัน

3) จัดโอกาสสำหรับเด็กในการแสดงออกทางสุนทรียภาพ ความคิดสร้างสรรค์และความรู้สึกผ่านกิจกรรมดนตรีและศิลปะในรูปแบบต่าง ๆ

3.3 ความต่อเนื่องของพัฒนาการและการเรียนรู้

1) วางแผนที่ช่วยให้เด็กสำรวจ สร้างมโนทัศน์และเครื่องมือสำคัญของการสืบสอบหลายสาขาวิชาด้วยวิธีการที่ทำให้เด็กเข้าใจและเข้าถึงได้อย่างเหมาะสมกับอายุ

3.4 ความสอดคล้องและประสิทธิผลของหลักสูตร

1) วางแผนหลักสูตรที่ตอบสนองต่อความต้องการทางพัฒนาการและการเรียนรู้ความชอบ ความสนใจและความคิดของเด็กที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสมกับเด็กเป็นรายบุคคลกับเด็กทั้งกลุ่ม และเหมาะสมกับสถานการณ์

- 2) วางแผนหลักสูตรที่จัดโอกาสสำหรับการสนับสนุนวัฒนธรรมและภาษาที่บ้านของเด็กและสำหรับการมีส่วนร่วมในวัฒนธรรมที่ร่วมมือกันของโรงเรียนและชุมชน
- 3) จัดกิจกรรมที่พัฒนากล้ามเนื้อใหญ่อย่างสมดุลจากกิจกรรมภายในและนอกห้องเรียน
- 4) จัดโอกาสในการพัฒนากล้ามเนื้อเล็กผ่านกิจกรรมการเล่นและกิจกรรมประจำวัน
- 5) ครูส่งเสริมให้เด็กช่วยเหลือตนเองและอดทนต่อการกระทำที่ไม่สำเร็จ ผิดพลาดของเด็ก

4. การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

4.1 วิธีการประเมิน

- 1) วิธีการหลายวิธีในการประเมินเด็ก และนำผลการประเมินที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับเด็กมาใช้ในการวางแผนหลักสูตรที่ส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ที่เหมาะสม

4.2 การรายงานผลการประเมิน

- 1) รายงานความก้าวหน้าและพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก
- 2) พูดคุยกับผู้ปกครองเกี่ยวกับผลการประเมิน

4.3 การนำผลการประเมินมาใช้

- 1) การใช้ผลประเมินในการตัดสินใจที่มีผลกระทบต่อเด็ก เช่น การจัดเข้าชั้นเรียนหรือการให้เด็กอยู่ในโปรแกรมการศึกษาพิเศษอยู่บนพื้นฐานของแหล่งข้อมูลที่หลากหลายและมีการตัดสินใจร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง (ครู ผู้ปกครอง นักการศึกษาพิเศษ ฯลฯ)
- 2) รับเด็กที่มีอายุถึงเกณฑ์ทุกคนโดยไม่ใช้วิธีการประเมินที่ไม่เหมาะสมในการคัดเลือกเด็กเข้าเรียน เช่น การทดสอบ

5. การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

5.1 การติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครอง

- 1) มีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอและแลกเปลี่ยนความรู้ และความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
- 2) ผู้ปกครองได้รับการต้อนรับอย่างดี และได้รับความสะดวกในการร่วมกิจกรรม

5.2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

1) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับครูในการวางแผนการตัดสินใจและการดำเนินการเกี่ยวกับการให้การศึกษาและการดูแลเด็กที่เหมาะสม

5.3 การสร้างความรู้และความเข้าใจกับผู้ปกครอง

1) จัดประชุมผู้ปกครองเพื่อสร้างความเข้าใจ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น จัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง

6. นโยบายของสถานศึกษา

6.1 การสรรหาและพัฒนาบุคลากร

1) ครูจบการศึกษาทางการศึกษาปฐมวัย หรือพัฒนาการเด็ก หรือมีประสบการณ์ในการทำงานกับเด็กวัยอนุบาล

2) ครูได้รับโอกาสในการพัฒนาความรู้ความสามารถ

6.2 การประสานงาน

1) ครูทำงานประสานกับผู้ร่วมงานและผู้ปกครอง

2) ประสานงานกับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการ

พัฒนาเด็ก

6.3 การควบคุมคุณภาพของสถานศึกษา

1) จำนวนผู้ใหญ่ต่อเด็กเหมาะสม คือไม่เกิน 2:25

2) ผู้บริหารมีคุณสมบัติที่เหมาะสมทั้งด้านการบริหารจัดการสถาน

ศึกษาและการศึกษาปฐมวัย / พัฒนาการเด็ก

3) มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา

4) มีเงินเดือนและสวัสดิการเหมาะสม

5) มีงบประมาณเพียงพอ

สถาบันนันทวิทยาบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หน่วยงานที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กวัยอนุบาลในประเทศไทย

หน่วยงานที่จัดการศึกษาให้แก่เด็กวัยอนุบาล สามารถแบ่งตามวัตถุประสงค์ของการจัดได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ (สมร ทองดี และ สุกัญญา กาญจนกิจ, 2537) คือ

1. หน่วยงานที่มุ่งพัฒนาเด็ก ในด้านการส่งเสริมการอบรมเลี้ยงดูให้เด็กมีความเจริญเติบโตทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ และเพื่อแบ่งเบาภาระของบิดามารดา โดยจัดอยู่ในรูปแบบของสถานรับเลี้ยงเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กและศูนย์โภชนาการ ได้แก่ โครงการพัฒนาเด็กเล็กของกรมการพัฒนาชุมชน สถานรับเลี้ยงเด็กกลางวันของสำนักอนามัยกรุงเทพมหานคร ศูนย์โภชนาการของกรมอนามัย สถานรับเลี้ยงเด็กกลางวันของกรุงเทพมหานคร และสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนภายใต้การควบคุมของกรมประชาสงเคราะห์

2. หน่วยงานที่ให้การศึกษาและการพัฒนาเด็กระดับก่อนประถมศึกษา จัดขึ้นเพื่อมุ่งพัฒนาทางด้านวิชาการให้แก่เด็กก่อนเข้ารับการศึกษาระดับประถมศึกษาโดยจัดอยู่ในรูปแบบของโรงเรียนอนุบาล 2 ปี และ 3 ปี ที่ดำเนินการโดยรัฐบาลและเอกชน หน่วยงานประเภทนี้ที่สำคัญมีรูปแบบและวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา พอสรุปได้ดังนี้

2.1 กระทรวงศึกษาธิการ มีหน่วยงานที่สำคัญ ได้แก่

(1) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) ดำเนินการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในรูปแบบของโรงเรียนอนุบาลและชั้นเด็กเล็ก โดยมีชั้นอนุบาล 2 ปี รับเด็กอายุ 4 - 6 ปี และในบางแห่งมีชั้นอนุบาล 3 ปี รับเด็กอายุ 3 - 6 ปี ส่วนโรงเรียนที่ไม่สามารถเปิดชั้นอนุบาลได้ ก็อาจเปิดชั้นเด็กเล็ก 1 ปี รับเด็กอายุ 5 - 6 ปี เข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา

วัตถุประสงค์

1) เพื่อแสวงหารูปแบบศูนย์เด็กระดับก่อนประถมศึกษาในทุกจังหวัด และเพื่อทดลอง วิเคราะห์ วิจัยและพัฒนาแบบการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

2) เพื่อประสานงานกับหน่วยงาน และองค์กรต่าง ๆ ที่จัดอบรมเลี้ยงดูเด็กให้ดำเนินการได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

3) เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ท้องถิ่น เอกชน หน่วยงาน องค์กร และมูลนิธิต่าง ๆ จัดตั้งศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนให้มากขึ้น

(2) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) จัดขึ้นเนื่องจากรัฐไม่

สามารถจัดการศึกษาในระดับนี้ได้จนถึงจึงสนับสนุนให้เอกชนดำเนินการทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยรับเด็กอายุประมาณ 3 - 6 ปี เข้าเรียนอนุบาลหลักสูตร 3 ปีหรือ 2 ปี โรงเรียนเอกชนบางแห่งจะเริ่มสอนหนังสือให้แก่เด็ก บางแห่งเพียงเตรียมความพร้อมให้เด็กทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของโรงเรียนและความต้องการของผู้ปกครอง

วัตถุประสงค์ เพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐ ช่วยแบ่งเบาภาระผู้ปกครองในการเลี้ยงดูเด็กและเพื่อเตรียมเด็กให้มีความสามารถที่จะเรียนในระดับประถมศึกษาได้เป็นอย่างดี

(3) สถานสถาบันราชภัฏ (สรภ.) จัดให้มีโรงเรียนสาธิตโดยรับเด็กตั้งแต่อายุ 3 ปีเข้าเรียนในชั้นเตรียมอนุบาล บางแห่งรับเด็กอายุประมาณ 4 ปี นอกจากนี้กรมการฝึกหัดครูยังได้จัดทำโครงการฝึกอบรมเด็กเล็กในโครงการฝึกหัดครูแบบทโดยได้ทดลองทำในชนบทที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีและจัดทำที่โรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ ส่วนมากเด็กจะมีอายุระหว่าง 3 - 6 ปี ทั้งนี้เพื่อเผยแพร่แนวทางอบรมเลี้ยงดูเด็กเล็กในชนบท และสนับสนุนให้ชุมชนสามารถดำเนินงานต่อไปได้ รูปแบบการสอนเหมือนโรงเรียนอนุบาลทั่วไปที่มุ่งเตรียมความพร้อมเพื่อให้เข้าเรียนในระดับประถมศึกษา

วัตถุประสงค์ เพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าและฝึกหัดการสอนหรือเป็นแหล่งฝึกงานสำหรับนักศึกษาครูที่เรียนวิชาเอกอนุบาลศึกษา รวมทั้งเป็นการเตรียมสภาพเด็กให้พร้อมที่จะช่วยเหลือตนเองได้ ปลูกฝังนิสัยอันดีงาม

2.2 ทบวงมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยหลายแห่งได้เปิดสอนชั้นเด็กเล็กและชั้นอนุบาลขึ้นในโรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง บางแห่งเปิดรับเด็กอายุ 3 ปี และรับเด็ก อายุ 5 ปี เข้าเรียนชั้นเด็กเล็ก 1 ปี

วัตถุประสงค์ เพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าในด้านการเรียนการสอน การวิจัย และเพื่อเตรียมความพร้อมให้เด็กเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการเด็กวัยอนุบาล

1. งานวิจัยในต่างประเทศ

Castle (1993) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการและการสร้างความรู้ โดย 1) การวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสาร DAP ที่สัมพันธ์กับแนวคิดการสร้างความรู้ 3 แนวคิดของ Kohlberg และ Mayer เป็นกรอบความคิด 2) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม 3) การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และการเปรียบเทียบแนวคิดเกี่ยวกับ DAP พบว่า 1) การเรียนรู้คือกระบวนการสร้างความรู้ 2) ปฏิสัมพันธ์ของครูควรจะมีพื้นฐานจากความรู้ทางพัฒนาการเด็ก และ 3) หลักสูตรบูรณาการควรคำนึงถึงความเหมาะสมกับอายุและเหมาะสมกับแต่ละบุคคล ซึ่งสะท้อนแนวคิดแบบก้าวหน้าหรือแนวคิดการสร้างความรู้ทางสติปัญญาพัฒนาการ ในการสัมภาษณ์และการสังเกตครูทำให้มีความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น ในด้าน 1) ความหมายของ DAP 2) แนวคิดที่มีผลต่อการปฏิบัติ และ 3) การเปรียบเทียบแนวคิดการสร้างความรู้ พบว่า ครูสามารถอธิบายแนวคิด DAP ได้ถูกต้องและอาจพิจารณาได้ด้วยตนเอง แต่ในทางปฏิบัติครูจะสะท้อนการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมกับพัฒนาการมากกว่า แสดงว่าครูมีกระบวนการในการตีความ DAP สู่อการปฏิบัติ ที่มีการแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงบางอย่างและการเปลี่ยนแปลงจากความคิดสู่การปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเกิดได้ง่ายมากขึ้นหากมีเวลาสำหรับการสะท้อนความคิดในความเชื่อและการปฏิบัติ การตระหนักถึงความขัดแย้งในความเชื่อและการปฏิบัติ และโอกาสในการเข้ารับการอบรมและการฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับ DAP

Dunn (1995) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาอิทธิพลขององค์ประกอบทางบุคลิกภาพส่วนบุคคลและกระบวนการทางสังคมที่สะท้อนความเชื่อและการปฏิบัติเกี่ยวกับ DAP ในการพัฒนาของครูที่มีความเชื่อและความสามารถในการจัดสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับพัฒนาการกลุ่มตัวอย่างคือ ครูเข้าใหม่ 51 คน ผู้บริหาร ครูและอาจารย์มหาวิทยาลัยที่นิเทศการสอน 158 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม การสังเกตการปฏิบัติในชั้นเรียนและการวัดความซับซ้อนทางสติปัญญา พบว่า DAP มีความสัมพันธ์กับความเชื่อของครูใหม่ ความเชื่อของอาจารย์นิเทศ์ การปรับตัวให้เชี่ยวชาญ ขนาดของกลุ่มเด็กและควมมีเหตุผลอย่างมีนัยสำคัญ ความเชื่อของ DAP มีผลต่อการปฏิบัติของครูใหม่ การปรับตัวให้เชี่ยวชาญ การฝึกประสบการณ์และบรรยากาศของห้องเรียน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระบุว่า การปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการมีอิทธิพลจากความเชื่อของครูใหม่และอาจารย์นิเทศ์ และมีอิทธิพลน้อยกว่าความเชื่อของผู้บริหารผ่านอาจารย์นิเทศ์ จากข้อมูลพบว่า องค์ประกอบของบุคลิกลักษณะส่วนตัวและกระบวนการ

ทางสังคมที่มีผลต่อความเชื่อและการปฏิบัติ DAP และความเชื่อของครูนิเทศก์มีความสำคัญ ซึ่งข้อค้นพบเหล่านี้มีความสำคัญต่อการดำเนินการในการจัดการศึกษา นโยบายทางการศึกษา และการพัฒนาครู

Hao (1997) ได้ทำการศึกษาวิจัยเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้การสะท้อนความคิดของครูในการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ และตัวแปรในด้าน (1) ประวัติการศึกษา (2) การอบรมครูทางการศึกษาปฐมวัย (3) การได้รับการนิเทศ (4) ประสบการณ์การทำงาน (5) การสะท้อนความคิดจากการปฏิบัติ และ (6) จากตัวแปรทั้งหมด กลุ่มตัวอย่างเป็นครูอนุบาลจำนวน 64 คน ผลการวิจัยพบว่า การใช้การสะท้อนความคิด การได้รับการนิเทศ และเนื้อหาของอบรมทางการศึกษาปฐมวัยมีความสัมพันธ์กับ DAP อย่างมีนัยสำคัญ โดยที่การใช้การสะท้อนความคิดจากการสอนมีความสัมพันธ์กับ DAP มากที่สุด การใช้การสะท้อนความคิดและการได้รับการนิเทศก็มีความสัมพันธ์กับ DAP มากที่สุดเช่นกัน และพบว่าครูที่มีกระบวนการสะท้อนความคิดและมีประสบการณ์ในการได้รับการนิเทศมากกว่า จะมีการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการมากกว่าครูกระบวนการสะท้อนความคิดและมีประสบการณ์ในการได้รับการนิเทศน้อยกว่าด้วย

Bad'uriko'va (1996) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษา การปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการและอิทธิพลของ DAP ต่อพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตและการบันทึกข้อมูลของเด็กระหว่างทำกิจกรรมต่าง ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันในด้านความพร้อมและความรู้ของเด็ก ระดับของพัฒนาการทางภาษาและพัฒนาการทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลในกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ

Sun-young (1997) ได้ทำการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความเชื่อและการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาลและศูนย์รับเลี้ยงเด็ก พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างความเชื่อและการปฏิบัติของครู

Moberly (1996) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาการวางแผนหลักสูตรของเด็กวัยก่อนอนุบาล, เด็กวัยอนุบาล, เด็กในระดับเกรด 1, เกรด 2 และเกรด 3 ของครูที่เชื่อในการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการและแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ พบว่า ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนและใช้เป้าหมายเหล่านั้นเป็นบริบทสำหรับการวางแผนและดำเนินกิจกรรมที่ยึดหยุ่นต่อการปรับแนวคิดของผู้เรียนและปรัชญาของครู ครูวางแผนบูรณาการ

หลักสูตรโดยการใช้การสอนเป็นหน่วยบูรณาการ ครูใช้การประเมินผู้เรียนในการกำหนดเป้าหมายการจัดสิ่งแวดล้อมและการวางแผน ครูวางแผนหลักสูตรโดยคำนึงถึงความสมดุลสอดคล้องระหว่างเด็กกับเนื้อหาสาระ ครูวางแผนกิจกรรมให้เด็กมีโอกาสเลือกและเป็นผู้ริเริ่มกิจกรรมภายใต้กรอบแนวคิดของเขตการศึกษา, โปรแกรมและเป้าหมายหลักสูตร การวางแผนในการจัดสื่ออุปกรณ์แตกต่างและสะท้อนธรรมชาติส่วนบุคคลในการวางแผนจัดหลักสูตร ครูทุกคนใช้เวลาและโอกาสในการเป็นแบบอย่างที่เป็นกลยุทธ์ในการสอน ครูกล่าวถึงเป้าหมายที่ขยายผลสำหรับเด็กในการเป็นผู้กำหนดการเรียนรู้ ครูทุกคนเชื่อในความสำคัญของการพัฒนาความรู้สึกของกลุ่มเด็ก และสร้างแผนในการส่งเสริมการพัฒนาทัศนคติและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้อง

Terasa and others (1998) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาการทำนายของความเชื่อและการปฏิบัติที่เหมาะสมกับการพัฒนาการของครูเกรด 1 เกรด 2 และ 3 การศึกษานี้วิเคราะห์ลักษณะของชั้นเรียนและลักษณะของครูที่สอดคล้องกับความเชื่อและการปฏิบัติที่เหมาะสมกับการพัฒนาการ ครูจำนวน 277 คน และการสำรวจความเชื่อและการปฏิบัติของครูประถมศึกษาการวัดใช้มาตรฐานการปฏิบัติที่เหมาะสมกับการพัฒนาการโดย NAEYC เป็นพื้นฐานการวิเคราะห์องค์ประกอบ 4 วัดดูประสงค์ย่อย คือ ความเชื่อที่เหมาะสมกับการพัฒนาการ การปฏิบัติที่เหมาะสมกับการพัฒนาการ ความเชื่อที่ไม่เหมาะสมกับการพัฒนาการ การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมกับการพัฒนาการ พบว่าลักษณะของชั้นเรียน (ขนาดของชั้นเรียน ระดับชั้น จำนวนเด็กพิเศษและจำนวนเด็กครึ่งวัน) ทำนายความเชื่อและการปฏิบัติของครูได้ หลังจากควบคุมตัวแปรชั้นเรียน คุณลักษณะของครูในการทำนายการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมกับการพัฒนาการเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

Kenneth (1997) ได้ศึกษาความเชื่อของครูเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามหลัก DAP พบว่าครูในระดับอนุบาลมีความเชื่อเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามหลัก DAP มากกว่าครูระดับประถมศึกษาซึ่งมีความเชื่อในการสอนตามรูปแบบเดิมมากกว่า โดยสิ่งที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อ ได้แก่ การปฐมนิเทศครู และประสบการณ์ในการสอน

Thomas (1997) ได้พัฒนาโปรแกรมการให้ความรู้ผู้ปกครองเกี่ยวกับ DAP โดยเน้นการสร้างปัญหาข้อขัดแย้งให้ผู้ปกครองคิดแก้ปัญหา ผลการวิจัยพบว่าผู้ปกครองที่อยู่ในโปรแกรมจะมีบทบาทในการสร้างความสัมพันธ์กับเด็กในระดับสูง มีความคาดหวังเกี่ยวกับพัฒนาการ เหมาะสมกับอายุของเด็ก และพบว่าเด็กที่มีพ่อแม่อยู่ในโปรแกรมนี้มีการพัฒนาทักษะทางสังคมและทักษะการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ดี

2. งานวิจัยในประเทศไทย

อภิสิทธิ์ วุฒิพรพงษ์ (2540) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย ในโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด 8 คน หัวหน้าสายปฐมวัย 8 คน และครูปฐมวัย 39 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสังเกต และแบบวิเคราะห์เอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่และร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่โรงเรียนมีการบริหารงานวิชาการดังนี้ 1) งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ มีการนำแนวและแผนการจัดประสบการณ์มาปรับปรุงหรือพัฒนาก่อนนำไปใช้ โดยปรับเนื้อหาและกิจกรรมให้เข้ากับโรงเรียนและชุมชน 2) งานการเรียนการสอน จุดเน้นการจัดกิจกรรมคือจัดให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง จัดครูเข้าสอนตามวิชาเอกหรือโทปฐมวัยศึกษา ติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมโดยการเยี่ยมชั้นเรียน และตรวจบันทึกการสอน 3) งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน มีการสำรวจความต้องการของครู ส่วนใหญ่เก็บสื่อของปฐมวัยในห้องเรียน และติดตามการใช้สื่อโดยสังเกตการใช้สื่อ สภาพของสื่อและการเพิ่มจำนวนสื่อในชั้นเรียน สื่อที่ใช้มากที่สุด คือ บัตรภาพ เกมการศึกษา และหนังสือ 4) การวัดและประเมินผล จัดให้มีเอกสาร คู่มือ อุปกรณ์และเครื่องมือที่จำเป็น ในการวัดและประเมินพัฒนาการเด็กอย่างเพียงพอวิธีที่ใช้มากที่สุด คือ การสังเกต และผู้บริหารติดตามโดยการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู 5) ห้องสมุด ส่วนใหญ่จัดเป็นเอกเทศ ทุกโรงเรียนมีการจัดมุมหนังสือในห้องเรียน หนังสือที่มีเป็นส่วนใหญ่ คือ หนังสือประกอบคำบรรยาย ส่วนห้องสมุดของเล่นมีการจัดเป็นบางโรงเรียน 6) งานนิเทศภายใน กิจกรรมที่จัดมากที่สุด คือ การประชุมก่อนเปิดภาคเรียน การเยี่ยมชั้นเรียน ส่วนใหญ่ครูได้รับการนิเทศเรื่องเทคนิควิธีสอน 7) งานประชุมอบรมทางวิชาการ ส่วนใหญ่ส่งเข้ารับการอบรมกับหน่วยงานต้นสังกัด และมีการติดตามประเมินผลโดยการสนทนา พูดคุย และสอบถาม ปัญหาของโรงเรียนที่พบเป็นส่วนใหญ่ คือ จำนวนนักเรียนในชั้นมากเกินไป อาคารเรียนและห้องเรียนมีไม่เพียงพอ บางโรงเรียนไม่มีเครื่องเล่นและสนามเด็กเล่น

ชบา พันธุ์ศักดิ์ (2541) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาการใช้และปัญหาในการใช้หลักสูตรสำหรับเด็กอนุบาลสำหรับเด็กวัย 3 ขวบ ในโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เกี่ยวกับการบริหารและการบริการหลักสูตร และการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้แนวการจัดประสบการณ์อนุบาล 3 ขวบ ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

เป็นแนวทางดำเนินงาน โดยมีเป้าหมายเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน และส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยนี้ทั้ง 4 ด้าน ผู้บริหารและครูผู้สอนมีวิธีการเตรียมตัวเพื่อใช้หลักสูตรดังกล่าว ด้วยการเข้ารับการอบรม และเตรียมผู้ปกครองเพื่อให้มีความเข้าใจในการใช้หลักสูตรด้วยการประชุมพิเศษ ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบการจัดบริการเอกสารและสื่อการเรียนการสอน ผู้บริหารจะประเมินการใช้หลักสูตรภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยการสังเกตการสอน ตรวจเอกสารธุรการชั้นเรียน และเป็นผู้นิเทศการสอนตามความเหมาะสม ประชาสัมพันธ์โยใช้หลักสูตรโดยการประชุมครู ประชุมผู้ปกครอง ผู้ที่ทำหน้าที่พัฒนาหลักสูตร คือ ครูผู้สอน โดยการเลือกประสบการณ์ให้สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของท้องถิ่น ซึ่งได้สำรวจจากความคิดเห็นของผู้ปกครอง กำหนดตารางประจำวันโดยปรับปรุงจากแนวการจัดประสบการณ์อนุบาล 3 ขวบ ตามความเหมาะสม กิจกรรมประจำวัน คือ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมการเล่นตามมุม กิจกรรมวงกลม กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง การใช้เพลงและเกม และเกมการศึกษา มีการจัดกิจกรรมการฝึกสมาธิ เสริมหลักสูตรมากที่สุด สื่อการสอนที่นำมาใช้มากที่สุด คือ รูปภาพ และของเล่นเพื่อการศึกษา มุมประสบการณ์ ที่จัดสำหรับเด็กวัย 3 ขวบ คือ มุมบล็อก มุมศิลปะ มุมหนังสือ มุมดนตรี มุมบทบาทสมมติ และมุมวิทยาศาสตร์ ประเมินพัฒนาการ โดยการสังเกตงานเด็ก สังเกตพฤติกรรม นอกจากนี้ทั้งครูและผู้บริหารยังไม่มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างจริงจัง ปัญหาที่พบ คือ ผู้ปกครองให้สอนอ่าน เขียน ขาดการเล่นและการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ขาดการติดตามการใช้หลักสูตรจากหน่วยงานระดับสูงขึ้นไป และที่สำคัญทั้งผู้บริหารและครูไม่ดำเนินงานอย่างจริงจัง เพราะนโยบายยังไม่ชัดเจนและแน่นอน

มยุรี เขียวอ่อน (2541) ได้ทำการวิจัยเพื่อใช้กระบวนการวิเคราะห์งานในการศึกษาทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับครูอนุบาล วิธีดำเนินงานวิจัยใช้การสังเกตและปฏิบัติงานและสัมภาษณ์ครูอนุบาลเกี่ยวกับภาระงานและทักษะพื้นฐานที่ครูอนุบาลคิดว่ามีความจำเป็น จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ผู้เชี่ยวชาญระดมความคิดเพื่อใช้ในการวิเคราะห์งาน และวิเคราะห์ด้วยกระบวนการแผนมโนทัศน์ (concept mapping) เพื่อให้ได้คำอธิบายงานและคุณสมบัติของผู้ปฏิบัติงาน และนำผลการวิเคราะห์มาสร้างแบบสอบถามเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับภาระงานและทักษะพื้นฐานกับกลุ่มศึกษานิเทศก์และผู้บริหารโรงเรียน 132 คน กลุ่มครูผู้สอนชั้นอนุบาล 400 คน แล้วนำการเปรียบเทียบความต้องการจำเป็นตามแนวคิดของศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนชั้นอนุบาลโดยการทดสอบค่า t ผลการวิจัยพบว่า ภาระความสำคัญที่มีต่อครูอนุบาลมี 2 กลุ่ม คือ (1) กลุ่มงานวิชาการและธุรการ ได้แก่ งานด้านหลักสูตรและแผนการสอน งานด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และงานบริหารธุรการในชั้นเรียน (2) กลุ่มงานส่งเสริมการเรียนการสอน ได้แก่ งานด้านสุขภาพและอนามัยของเด็ก งานด้านสิ่งแวดล้อมและ

อาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ส่วนคุณสมบัติของครูผู้สอนอนุบาลมี 3 ประการ คือ (1) คุณลักษณะที่จำเป็น ได้แก่ การมีทัศนคติที่ดีต่อการเป็นครูอนุบาล การเป็นผู้มี อารมณ์ขัน และความคล่องแคล่วว่องไว (2) ความรู้ที่ควรมี ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการ อนุบาลศึกษา ทฤษฎี และจิตวิทยาเด็กปฐมวัย และ (3) ทักษะความสามารถ ได้แก่ ทักษะความ สามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การเตรียมเด็กให้สงบ การสื่อสารกับเด็ก การ ประเมินพัฒนาการผลการศึกษาประเมินความต้องการจำเป็น พบว่าครูอนุบาลมีความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาพื้นฐานที่เกี่ยวกับด้านทักษะและความสามารถมากที่สุด

สุทธิลักษณ์ มณีศรี (2538) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนก่อนระดับประถมศึกษา พบว่า สภาพการบริหารงาน ด้านโครงสร้างองค์การ จัดเป็นชั้นอนุบาล มีครูอนุบาลทำหน้าที่หัวหน้างานรับผิดชอบ ด้านหลักสูตรและการสอนใช้แนวการจัดประสบการณ์ของสปช. ด้านการเงินมีการวางแผนการใช้เงิน ด้านบริการสนับสนุนด้านวิชาการ มีครูเป็นผู้รับผิดชอบงานโดยตรง ด้านการบริหารงานบุคคล จัดให้ครูสอนชั้นเดียวทุกกิจกรรม ด้านการบริหารกิจการนักเรียน มีการจัดกิจกรรมครบตามที่สปช. กำหนด ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกมีการวางแผนระยะยาวและจัดทำแผนการใช้ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีการจัดทำแผนประชาสัมพันธ์ ด้านความ รับผิดชอบต่อสังคม มีการให้ชุมชนร่วมกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาก่อนระดับ ประถมศึกษาของโรงเรียน ปัญหาที่มีผู้ระบุในแต่ละด้าน ได้แก่ ขาดครูสาขาอนุบาลศึกษา ขาด เอกสารประกอบหลักสูตรเพื่อการค้นคว้า งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรไม่เพียงพอ ขาดวัสดุใน การผลิตสื่อ ขาดอุปกรณ์การออกกำลังกายสำหรับนักเรียน ขาดสถานที่เล่นของเด็ก ห้องน้ำ ห้องส้วมไม่เป็นสัดส่วนสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ชุมชนไม่มีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะร่วมกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ครูขาดความรู้ เรื่องการวิจัยในห้องเรียน

วงเดือน สุวรรณศิริ (2539) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและอุปสรรคในการปลูกฝังวัฒนธรรมไทยให้แก่เด็กวัยอนุบาล พบว่าวิธีการปลูกฝังวัฒนธรรมที่ใช้ มาก คือ การให้เด็กฝึกปฏิบัติ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการเป็นแบบอย่างของครู ปัญหาและอุปสรรคในการปลูกฝังวัฒนธรรมที่พบมาก คือ การขาดสื่ออุปกรณ์การสอนเกี่ยวกับ วัฒนธรรม ครูอนุบาลไม่เพียงพอ ครูอนุบาลไม่มีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและไม่มีความรู้ในการ สอดแทรกวัฒนธรรมในกิจกรรมการเรียนการสอน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการที่เป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อการรับรองมาตรฐานทางการศึกษาปฐมวัยในระดับสากล ที่ให้ความสำคัญกับการคำนึงถึงความเหมาะสมกับเด็กแต่ละคน ความเหมาะสมกับพัฒนาการและการเรียนรู้ตามระดับอายุ และความเหมาะสมกับบริบททางสังคมวัฒนธรรม ที่สามารถใช้พิจารณาเป็นอันดับแรกเพื่อตัดสินใจในการปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมและเกิดผลดีกับเด็กมากที่สุด แนวคิดการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการให้ความสำคัญกับการริเริ่มของเด็กเท่าเทียมกับการริเริ่มของครู เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดกระบวนการของการเรียนรู้ร่วมกัน เน้นการสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นในตัวเด็กผ่านเนื้อหา สื่ออุปกรณ์และวิธีการที่หลากหลาย ทำให้เด็กมีโอกาสค้นพบความรู้ด้วยตนเองได้ในวิธีการที่ต่างกัน อีกทั้งให้ความสำคัญกับความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครองของเด็กและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาและให้การศึกษาแก่เด็ก สร้างความสัมพันธ์ที่ดีร่วมกันและเกิดเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ทำให้เกิดความเข้าใจและพัฒนาเด็กได้รอบด้าน ใช้การประเมินด้วยวิธีการหลากหลายเพื่อนำข้อมูลจากการประเมินมาใช้ในการวางแผนการเรียนรู้และประเมินประสิทธิภาพของการจัดการศึกษามากกว่าตัดสินใจว่าเด็กไม่พร้อม การปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการจึงทำให้เกิดการพัฒนาและการจัดการศึกษาให้แก่เด็กอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

เนื่องจากการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการเป็นแนวทางสำหรับการตัดสินใจมากกว่าเป็นข้อบังคับตายตัวสำหรับการปฏิบัติ โดยผู้ปฏิบัติสามารถยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เหมาะสม ความเข้าใจในแนวคิดดังกล่าวจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดการปฏิบัติได้อย่างดีที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและครูในฐานะที่เป็นผู้เชี่ยวชาญและปฏิบัติงานกับเด็กโดยตรงจึงควรมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในแนวคิดดังกล่าว การศึกษาความเข้าใจของผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล ทำให้ทราบถึงแนวโน้มของความเข้าใจและการปฏิบัติของนักการศึกษาปฐมวัยไทยเมื่อเปรียบเทียบกับแนวคิดในระดับสากลที่สอดคล้องกับแนวคิดการปฏิรูปการศึกษาของไทยในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย